

Körülbelül 16 mozdony lábai naponként

súlyával vannak az Ön megterhelve,

ha az Ön sulya csak 70 kiló és naponként csak 4 órát jár. Egy 60 kiló átlagsulyu **asszony** lábainak ugyanennyi járás mellett körülbelül 14 mozdony terhét kell naponként vinnie.

Egy 30 kiló átlagsulyu **gyermek** lábainak pedig körülbelül 7 mozdony sulyát kell hordania.

E számok könnyebb ellenőrzésére a következő részletekkel szolgálunk:

Ön körülbelül 100 lépést tesz percenkint, lábainak tehát percenkint 100-szor kell az Ön saját sulyát emelni, előbbre vinni és ismét a földre helyezni. Ha Ön tehát egy 70 kiló átlagsulyu **férfi**, akkor az Ön lábai egy perc alatt 7000 kiló munkát teljesítettek. Egy óra alatt tehát az Ön lábai 420.000 kiló munkát teljesítenek, ami 4 mozdony és 4 óra alatt **1,680.000**

kilogramm, a mi körülbelül 16 mozdony sulyának felel meg, ha feltesszük, hogy egy mozdony sulya körülbelül 100.000 kilogramm.

E számokból világosan látható, mily óriási megterhelést kell naponként az ember lábainak és lábizmainak elbirniok és mily hatalmas munkát kell elvégezniök és most talán mégis szükségesnek fogja tartani, hogy csökkentse azoknak a hatalmas lökéseknek hatását, melyeknek a lábizmok és az egész test, különösen a hátgerincz és az agy, minden lépésnél ki van téve.

A mai napig csak az az egyszerű, de nagyon praktikus mód vált be erre a célra, hogy a kemény, sok szeggel ellátott czipósarok helyett a lábbelit egyszerűen a kellő ruganyossággal készített «Berson» gummisarokkal látjuk el.

Nem szabad felemlítés nélkül hagyni, hogy a «Berson» gummisarok oly minőségben gyártják, mely tartósabb a bőrnél és így a «Berson» sarok használata mellett a czipőszámlák is kisebbek.

Önnek tehát nemcsak egészségi, hanem takarékosági szempontból is nagy érdeke, hogy czipőit azonnal lássa el «Berson» gummisarokkal és még egyszer hangsúlyozzuk, hogy czipőszélénél, vagy czipőkereskedőjénél kifejezetten «Berson» sarokt kérjen és arra ügyeljen, hogy csakis ilyen adjanak, mert csak a mi gummisarokunk biztosítja a fent említett előnyöket. Bersonművek, Budapest VII.

33. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 16.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — — 20 korona.
Félévre — — 10 korona.
Negyedévre — — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postafelirat meg-
határozott viteldíj is esatolandó.

A KIRÁLY Ö. FELSÉGE.

A tóparti gyilkosság.

Regény.
Ira Ambrus Foltári.

(Folytatás.)

Mi bírta rá a Kutyafejű Tatárt, hogy bajtársának a megvédelmezése helyett tovább is csak a keménykalappal foglalkozzék? — örök titok. Nem vette észre, milyen nagy taktikai hibát követ el? Azt remelte, hogy a Holdvilágképu, akármilyen nehéz helyzetbe került a harc első pillanatában, végül mégis csak le fog győzni engem, egymagában is? Semmi áron sem akart módot adni rá, hogy a keménykalapos ellátna a körmei közül? A mikor két ellenség közül választhatott, ő is szívesebben csatázott a gyöngébbik ellenséggel, mint én? . . . Úgy számított, hogy még ráér a pájtását megvédelmezni, ha ez, minden várakozás ellenére, továbbra is szorongatott helyzetben marad? . . . s mielőtt rám ront, hogy ketten könnyedén végezzek velem, hamarjában alaposan helybenhagyja a gyöngébbik ellenséget?

Ezt csak találgathatom. Annyi bizonyos, hogy a Kutyafejű Tatár rossz hadvezér volt s elkövette azt a stratégiai hibát, a melynek az ütközet sorsára döntő hatással kellett lennie.

A Holdvilágképu ugyanis nagyon megzavarta a váratlan fordulat, a tartós balszerencse s talán leginkább az, hogy nem kap segítséget. Olyan szerencsésen találtam elhelyezkedni rajta, hogy hiába erőlködött, sehogy se tudott lerázni magáról; én pedig ugyancsak kihasználám azt az előnyt, a melyet a gyorsaságomnak és az ezzel megszerzett felsőbbségemnek köszönhettem.

Megértettem, hogy csak akkor győzhetek, ha sikerül elérnem, hogy a Holdvilágképu nem tudja tovább állani a harcztól és elmenekülni. Azért fáradhatatlanul püföltem tovább a fejét, a lehető legsebeztebben és minden erőmből, a míg csak a kezem ki nem fáradt. Jó, kemény koponyája volt; tovább bírta türellemmel, mint én erővel és lelékezett. Végre is ki kellett szuszognom magamat s a kezem már annyira fájt, hogy lankadni kezdtem. A Holdvilágképu fel tudta használni a kedvező pillanatot; egy utolsó erőfeszítéssel végre sikerült leráznia magáról. Felugrott, de a feje már egy kicsit kótyagos volt; és ijedt tekintete nem lelte meg azt a biztatást, a melyet kerestek. Csak azt látta, hogy amazok is a földön hemperegnek, birkózza és egymás nyakát szorongatva; észrevehette, hogy a keménykalapos nagy munkát ad a Kutyafejű Tatárnak s nem mindig emez van felül; és abból, hogy a cimborája meg se kísérelte az ő felszabadítását, úgy látszik, a legrosszabbat következett. Azt hitte, hogy engem azért nem cibált fel róla a Kutyafejű Tatár, mert ebben megakadályozta a keménykalapos, a ki az ő hanyattvágódása után nekibátorodott s remegő megtámadástól diühös támadóféllé változott át. Aztán meg én nem hagytam időt a Holdvilágképűnek arra, hogy sokat szemlélődhessen és nyugodtan mérlegelhesse az erőviszonyokat; alig hogy felugrott, már én is talpon voltam és újra nekirohantam. Az első ökölcsapást, a karjával, még csak kivédte valahogy; olyan testtartásba helyezkedett, mint a ki elszántan készülődik a vívásra vagy a boxolásra; de mire másodszer is nekiestem, egyet gondolt magában: hirtelen megfordult, felkapta a földről a kalapját, melyet az előbb, a míg püföltem, levertem a fejről és elkezdett szaladni, olyan gyorsan, a hogy csak tudott. Alighanem azt gondolta, hogy már éppen eleget kapott; miért küzdene hát tovább, a mikor a győzelemre minden többé kilátás?! Vagy tiz lépésnyire üldöztem, de a mikor az utcaszarokot elűnt, az erkölcsi elégtétellemmel visszafutottam a földön hempergőkhöz.

Ezek még egyre gyűrűt, gyömöszölték egymást. De már látni lehetett, hogy a keménykalapos nem bírja tovább a küzdelmet. Eddig jókora ellentállást fejtett ki azzal, hogy jobkbeze egy pillanatra se eresztette el ellenfelének a tarkát, mert ez az eleven nyaklány a Kutyafejű Tatárnak minden mozdulát meggyengítette. Hanem, a mikor a közelükbe értem, az ellenség nyaka már szabad volt s a keménykalapos

védekezése mindössze arra szorítkozott, hogy a balkezevel, a melyet az arca fölött tartott, felfogni igyekezett a fejének szánt sok ökölcsapást, a jobbkezevel pedig egyet-egyet dőfött az ellenségnek, a nélkül, hogy ezt le tudta volna volna magáról. Éppen ideje volt, hogy a segítségére siessek. A már-már győzelmes Kutyafejű Tatár úgy helyezkedett el rajta, mintha nyeregben ülne s éktelen csataordításokat hallatva jósálgatta neki, hogy könyörtelenül és baladéktalanul palacsintává fogja lapítani a fejét.

A keménykalaposnak már régen nem tetszett ez az egész história.

— Eresszük el — indítványozta. — Hiszen már eleget kapott! . . .

És nyomban úgy cselekedett, a hogy beszélt. Főlkelt a Kutyafejű Tatár karjáról s rá m biva a többi, mint a ki a legjobban elvégezte dolgát, vékony, hosszú kezével tisztogatni kezdte a nadrágját, mely ugyancsak poros lett.

A Kutyafejű Tatár nem szalasztotta el a jó alkalmat, hanem — mielőtt észrevette, hogy a szövetségesem magamra hagy — kihasználta, hogy a helyzete így jócskán megkönnyebbült. A felszabadult két karjával hirtelen nagyot lökött rajtam s a mint hátrahököltem, kirántotta alólam a lábát. Aztán, míg én oldalvást a szőzetre hemperekedtem, talpra ugrott, felkapta a földről a kalapját és futni kezdett, abba az irányba, a merre az imént a Holdvilágképu me nekült el.

Néhány pillanattal később már én is talpon voltam és utána iramodtam. A minden remény-séget meghaladó siker elbizakodottá tett s nem féltem attól, hogy frigyestárs nélkül maradva, a Kutyafejű Tatárral való párbajban a rövidebbet húzhatom.

De azért, úgy látszik, nem üldöztem az ellenséget elég hévvel — a mit meg lehet érteni. Végre is, a harc folytatása, mely nekem már csak az új kockázatot jelentette, nem állott érdekeimben; az pedig, hogy megszalasztom az ellenfelemt, valósággal megpecsételése volt a győzelemnek.

Elég az hozzá, akár ezért, akár mert a Kutyafejű Tatár jobban tudott futni, mint én: egyre nagyobbá vált köztünk a távolság.

A futó ellenség, a mint észrevette, hogy mindinkább elmaradok tőle, egy kicsit nekibátorodott. Arról a pontról, a hol a szomszéd utcaháza bekanyarodva, el kellett tűnnie a szemem elől, visszanezéztem rá és fenyegetőve mutogatta az öklét. De aztán tovább rohant s a következő pillanatban már eltakarták előlem a házak.

Ha eddig is kissé lankadtan, egyre lassabban szaladva, inkább csak a zászló becsületéért üldöztem a legyőzöttet, most már végképpen felhagytam azzal a nem egészen komoly kísérlettel, hogy utólérjem ezt a nagyon kedvezrevaló Kutyafejű Tatárt, a ki iránt mind kevesebb haragot és mind több hálafélt éreztem.

Hiszen alig vártam, hogy visszatérhessek a védettséghez, az első lényhez, a kit valaha megsegéltem, talpra állítottam, az egyetlenhez, a ki látta, hogy hitemért és a gyöngébb védelmében milyen hősiessen és mekkora dicsőséggel hadakoztam.

II.

A jéni csata után Napoleon nem érezhetett olyan nagy büszkeséget, mint a mekkora ebben a perczben az én mellemet és hasamat dagasztotta. A győzelem mámorra annál boldogabbá tett, mert először élveztem ezt az édes örömet. Eddig minden háborúból meg kellett szaladnom; most történt meg először, hogy ott maradhattam a csatamezőn. Még pedig nemesak úgy, egyszerűen, mint a győztesek egyike, hanem: mint az egyetlen győzedelmes, a már-már megvert sereg diadalszerző vezére, az a dicsőséges hős, a ki a maga erejével döntötte el az ütközet sorsát.

Gyönyörűnek láttam a világot. De volt egy aggodalom.

Vajjon nem homályosította-e el nagy dicsőséget és megbecsülhetetlen érdememet, győzelmem egyetlen tanuja, egyetlen közönsége és egyetlen lekötelezettje előtt, a csata legutolsó fordulata: az, hogy a Kutyafejű Tatár leigázásában már ő is résztvett, ő, a pártoltam, a védettem, a ki az én beavatkozásomig még jajgatva hemperget az ellenség alatt? Átlátta-e, tudja-e, hogy nekem az ő segítsége csak igen keveset jelentett, ellenben ő most czudarul elnaspángoltan nyöszörögne a földön, ha én őt nem mentem ki a veszedelemből?!

Nem tűrhettem el, hogy e fölül kétségben maradhasson.

Azért már messziről kiáltozni kezdtem neki: — Látod?! . . . Így kell elbánni ezekkel s lóformátusokkal! . . .

Még ekkor is kalaptalanul állott a kocsiuton és mintha hol az arczához, hol a fülehez hozzá nyomkodott volna valamit, a mit aztán néha meg-megnézett.

Visszaérkezve hozzá, láttam, hogy az arczáról meg a fölről vérepeppet törülget le a zsebkendőjével és ezen azt nézegette, hogy a vérzés erősödik-e?

— Az ám! — mondtam. — Ez a zsvány ugyancsak megadta neked! Az arczod két helyen is véres, a füledbe meg még jobban beleszakított. Hát ilyen ez az egész lóformátus banda! Karmolni meg harapni, azt tudnak, de ha megkappják a magukét, akkor gyáván elszaladnak!

A már régóta kalaptalan keménykalapos zsebéből ijedség és aggodalom ritt ki.

— Nagyon véres vagyok? — kérdezte.

— Nem, nem nagyon — feleltem. — A kit ezek legyőznek, néha sokkal véresebb, mint a milyen te vagy. Ez még semmi. De szerencséd, hogy épen erre jöttem.

— Azt hiszem — szepegett — hogy a fülemből nem is folyik, hanem ömlik a vér. Nézd, a zsebkendőmon mindig nagyobb a vérfolt!

— Csak azért, mert nyomkodod — feleltem. — Hiszen már nem is folyik, csak épen szivárog! . . . És mindjárt el fog állni, ha többet nem nyulsz hozzá. Ennyi még se baj! . . . Debreczenben ehhez hozzá kell szokni. Ugye, te még nem régen lakol Debreczenben ide.

— Kitaláltam, arról, hogy nem vágdat mindjárt pofon a Kutyafejű Tatárt! . . . Mert azt a fiút, a ki megvert volna, ha én nem vagyok itt, a Kutyafejű Tatárnak hívjuk. A másikat meg, a ki vigyorgott, a mig egy kis becsületre nem tanítottam, a Holdvilágképűnek. No, ne félj! Ezek se fognak téged többet bántani!

E közben fölvettem a földről a kalapomat, mely a Holdvilágképu megfenyítése közben leestett a fejemről, megtisztogattam egy kicsit, letörülgettem a port a nadrágomról, aztán össze-szedtem a keménykalapos holmiját is: a pálcikát, a papirtekercset, a melyet olyan vitézül forgattam, meg a nevezetes keménykalapot. Ezt rányomtam védettségem a fejére; aztán, mikor végre rászánta magát, hogy a kendőjét visszadugja a zsebébe, átnyújtottam neki a pálcikát meg a papirtekercset. De ezzel még nem fejeztem be az ápolgatását. A ruhája már nem volt poros, hanem azért mégis hosszasan tisztogattam; a kalapot kétszer is megigazítottam a fején; mindenáron tudára óhajtottam adni és egy kicsit tüntetem vele, hogy ezentúl is számithat a pártfogásomra, hogy semmitől se kell tartania, a mig engem lát, hogy továbbra is oltalmazni, gondozni és dajkálni akarom.

— Most haza foglak kísélni — mondtam neki. — Ezekről a disznóktól kitélik, hogy leskelődnek és ha látják, hogy már nem vagyok melletted, újra meg akarnak verni. Hát ebből nem esznek! . . . Merre lakol?

— A Csapó-utczában.

— Nem baj. Ha a Péterfián laknál, akkor is elkisérlek. Nekem beszélhet, hogy pápista ne menjen a nagytemplom tájékára! Majd meglátjuk, hogy ott lesz-e az egész kollégium?! És, bánom is én, legyen ott! . . . Nekem mindegy. Lóformátustól én nem félek! . . .

Az igazat megvallva, bizony, félttem egy kicsit. És nem győztem csodálkozni rajta, hogy ennyire nagylelkű vagyok.

Hátha amazok csakugyan bosszút forralnak? Hátha segítségül hívják a cimboráikat s valamelyik utcaszarok már egy egész csapat les ránk? Akkor, bizony, baj lehet a dologból. Ha

A SZENTPÉTERVÁRI NÉMET NAGYKÖVETSÉG PALOTÁJA, MELYET AZ OROSZOK A HÁBORÚ KITÖRÉSEKOR LEROMBOLTAK.

három-négyen esnek nekünk, ennek nem lehet más vége, mint hogy jól elvernek bennünket. Ez a gondolat meglehetősen aggodóvá tett. És mihelyt kimondtam, hogy még erre a hősiességre is kész vagyok, megint kalapálni kezdett a szívem.

De már kimondtam . . . és azért mondtam ki, mert úgy éreztem, hogy e nélkül nem volna teljes a dicsőségem. A siker is kötelez . . . s hány esztelenül vakmerő, szép és nagy tettei volna szegényebb az emberiség története, ha a hiúság nem tudná lehurrogni a józanságnak minden bölcs tanácsát?! . . .

Szóval, bár szinte megdöbbentett az a gondolat, hogy ilyen vakmerőségre vállalkozom, állottam a szavamot s megindultam a keménykalappal a Csapó-utca felé. Pedig, ha elválok tőle s bevonulok a harmadik házba, a melynek a kapujában már a biztonság várt, győzelemesen adhatom át magam a pihenésnek s nem kell nekimennem semmiféle új veszedelemnek. . .

A keménykalapos mintha egy cseppet se méltatta volna ezt a szükségtelenségében nagy-szerű hősiességet. Nem hálálkodott, nem magasztalta a segítő készségemet, a bátorságomat és az örömet, nem tanusított irányomban semmi különös tiszteletet, még csak nem is igen szólt hozzám, azon kívül, hogy egy párszor megkérdezte:

— Nem vérzik jobban a fülem?

— Nem — feleltem. — Már nem is látszik rajtad, hogy milyen nagy bajban voltál! . . .

Persze, ha véletlenül elkéstem volna és nem segítelek meg épen a legjobbkor, akkor most alighanem csupa vér volna. De most már nem kell félned semmitől. Csak kerülnék vissza ezek az utonállók, majd elbánnak velők! . . .

A keménykalapos nem felelt. Annyit se, hogy köszöni a szivességetem.

Aztán máskor is — folytattam, hogy szófukar leköteleztemtől mindenáron kicsikarhassak néhány szónyi elismerést — ha bánt valaki, akár ezek, akár más fiúk, csak szólj nekem! . . . Majd adok én annak a pimasznak, a ki téged meg mer ütni! . . .

Még ez a sokra vállalkozó s nyilván önzellen ígéret se hatotta meg a keménykalapot. A papirtekercset, a melyet eddig a jobbkezeben vitt, bedugta a bal hóna alá, elővette a zsebkendőjét s előbb a fülehez, utóbb pedig az arczához nyomkodta, aztán, nagylelkű ajánlatomra egy szót se válaszolva, azt nézegette, lát-e a zsebkendőjén új véryomokat?

Láthattam, hogy a keménykalaposnak kisebb gondja is nagyobb annál, a mit én beszélék, — hogy nem a jövő, hanem az épen most mult foglalkoztatja, — és hogy a legkevésbé se ragaszkodik hozzám, mert, meglehet, azt képzeli, hogy a Kutyafejű Tatár szelidebben bánt volna vele, ha én nem vágom pofon a Holdvilágképu.

Nem akartam elhinni, hogy a keménykalapos, valami vérlázító igazságtalansággal, ben-

nem látná minden bajának okozóját; és ha ő, nemesak hogy nem igyekezett belém kapaszkodni, rám akaszkodni, hanem meglepő, szinte érthetetlen hidegséget tanusított velem szemben, és engem nem gátolt abban, hogy én, én igenis, továbbra is ragaszkodjam ő hozzá. Nem voltam hajlandó csak úgy egykönnyen lemondani annak a társaságról, a kinek majdnem az életét mentettem meg; az egyetlen lényről a világon, a ki tudja, vagy legalább tudhatná, milyen erős, milyen vitéz és milyen nagylelkű vagyok.

Majd segíték neked, hazavinni a holmidat — ajánlottam fel, a mi szolgálót meg meglehettem neki. — Vidd csak a sétatálcát és a csomagot add ide. Ez azért is jó lesz, mert így mindjárt febbe kollinthatom vele a lóformátusokat, ha elő mernek kerülni.

— Odaadom — felelt, egy kissé bizalmatlanul — de vigyázz rá, mert tiz árkus van benne és ebből minden árkus három vas!

— Ne félj, úgy ütök vele, hogy a csomagok ne ártanak vele, csak a kobaknak. Aztán, ne hidd ám, hogy talán még soha se is láttam három hatost együtt! Volt már nekem egyszer öt pengőm is! Igaz, hogy rajzeszközöket kellett venni belőle, de megvolt, egy darabban!

Semmi hatás. Pedig ez a szép emlék nekem nagyon kedves volt s az elmondásától nagy sikert vártam.

Más hűrt penditettem meg.

— Kalapodról látom, — szóltam, most már ünnepies hangon, — hogy római katolikus vagy. Én is az vagyok; legyünk barátok!

Ez, végre, hatott.

Rám nézett, mint a kit meglep, de egyuttal gondolkodóba ejt az ajánlat.

— Szívesen leszek barátod — felelt, néhány pillanatra, észrevehető habozás után — de akkor holnap délután el kell jönnöd a fűvészkertbe. És erről nem szabad elzárnod senkinek, még az édesapádnak sem!

Ez a felelet viszont engem lepeti meg.

— Holnap délután? Három órákor? A fűvészkertbe? Mért? — kérdeztem, úgy elbámszókodva, hogy azt hiszem, az szájamat is nyitva felejtettem.

— No, hát hogy barátságot esküdjünk egymásnak! — felelt, olyan hangon, mintha csodálna, hogy én nem tudom, a mi a legtermészetesebb dolog a világon.

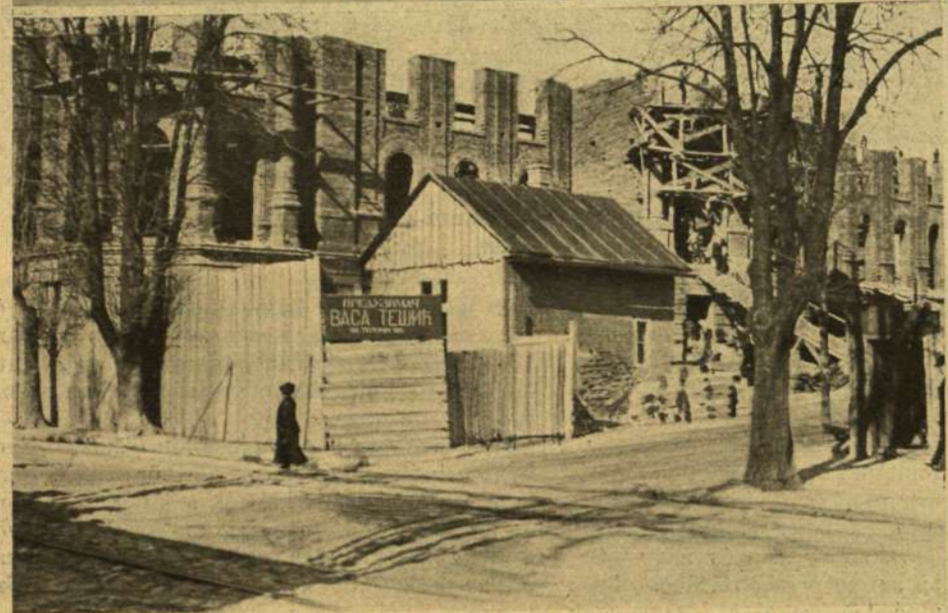
— Barátságot esküdni? És minek az? — álmélkodtam.

— Hát hogyan lehessünk barátok — magyarázta — ha nem esküszünk meg, hogy egymás titkait soha senkinek se fogjuk elárulni?! Vagy talán nem tudad, hogy e nélkül nincs barátság?

— Nem, ezt nem tudtam — feleltem.

— Már pedig a barátoknak is föl kell esküdniök, mint a katonáknak! Vagy még arról sem hallottál, hogy a katonák fölesküsznek? — kérdezte.

(Folytatása következik.)

1. A szkupstina épülete. — 2. Az új konak. — 3. Az új szkupstina építkezése. — 4. Szávaparti raktárak. — 5. Az osztrák-magyar konzulátus épülete. — 6. Társaság az osztrák-magyar követség erkélyén, a háború előtt. — 7. Kikötő-munkások a Száva partján. — 8. Kalimegdán sétánya.

BELGRÁDI KÉPEK.

GYAKORLATRA MENŐ GYALOGOSOK.

TÁBORBA VONULÓ GYALOGOSOK BELGRÁDBAN.

BEVONULÓ SZERB TARTALÉKOSOK BELGRÁDBAN.

TŰZÉREK.

SZERB HADIKÉSZÜLŐDÉSEK.

SZERB HATÁRÓK.

A TÖRTÉNET LEGNAGYOBB HÁBORÚI.

Akkora háborút, mint a minő most keletkezett, nem látott még soha a világ. Sőt hozzá foghatót se. Ha azt a roppant embertömeget tekintjük, a mely most mozgósítva lett és lesz, úgy annak roppantsága mögött egészen összehasonlítható azok a legnagyobb tömegek is, melyeket ellenséges felek eddigelé egymással szemben csatasorba állítottak.

Mértékjelző gyanánt állítsuk oda egyszerűen azt a tényt, hogy Németország egymaga hatodfél millió hadköteles fölött rendelkezik, a kiknek legnagyobb részét mozgósítani tudja, s a kiknek jelentős részét bizonyonyal fegyver alá is fogja szőlítani.

Ezzel szemben az ókor csatái csak apró csetepaték.

Igaz ugyan, hogy Xerxes katonáinak számát is százezrekre teszik a görög hagyományok, de egészen bizonyos, hogy oly tűzásokkal állunk szemben, a minőket a mai kor lehangosabb riportere se merne magának megengedni, bármennyire számít is a közönség hiszékenységére. A régiek nagy dolgokról nem is tudtak másként beszélni, mint szuperlatívusokban, s egyáltalában nem keltett megbotránkozást, ha százszor akkorai mondta, mint a mekkora a való. Az assyriai feliratokban kőbe vésett, s így a történet számára megőrzött kijelentéseket olvashatunk, a melyekről megállapítható, hogy legalább is százszorosan túlozzák a valót. A bibliában is olvasunk ütközetelekről, a melyekben százezrek vesznek részt, s a melyek lejárásának egy jámbor földműves lencseföldjén. Pedig hát nyilvánvaló, hogy egy lencseföldön, legföljebb két szomszédközség ifjúsága vivatja meg a maga csatáját, ha összezőrdültek ünnepi délután tánc és borozás közben.

A Xerxes seregeinek számát is kritikus szemmel kell tekintenünk. A kik legkevesebbet mondanak, azok is 300,000 emberre teszik a perzsa fővezér Mardonios alatt levő harcosokat. De ez teljes lehetlenség. Ekkora sereget abban az időben át sem lehetett volna vezetni Perzsiából Európába, s nem lehetett volna élelmezni, ha már egyszer idáig érkezett. Xerxes, mint tudvalevő, hajókon jött át Európába, miközben az Athos hegyfoknál hajótörést is szenvedett. Az akkori hajók — melyeket éjszakára a szárazra húztak ki, ha a part közelében eveztek — oly kicsi befogadási képességgel bírtak, hogy szinte elképzelhetetlen, hogy annyit lehessen belőlük előállítani, a mennyi 300,000 embert, Ázsiából Európába át tud hozni. És hát miképp lehetett volna ennyi embert élelmezni az úton, s élelmezni magában Görögországban. Az attikai földmívelés még nagyon gyöngylábon állott; a baromtenyésztés csak annyit produkált, a mennyi a gyér lakosságnak (Athéne lakossága rabszolgákkal együtt nem volt több, mint 30,000) ellátására kellett. De az is csak úgy, hogy ritkán ettek húst, rendszeren babot rágcsálták s némi olajbogyót, és eseményszámba ment, ha a kopaiszi tóról egy egész kocsirakomány angolna került a piacra. Hogy maguk a görögök mennyire jól tudták a háború kezdetén, hogy nekik nem százakkal, de legföljebb tízezzel kell megküzdeniök, mutatja az a tény, hogy Spárta, a legharciasabb állam csupán 300 gyalogost állított ki a szövetséges hadsereghez, s mégis a megütöközés mellett szavazott. S vannak egyéb tények is, melyek a mellett szólnak, hogy nagyon erősen kell redukálni a perzsa hatalom által kiállítható harcosok számát. Nagy Sándor harmincezer főnyi sereggel kötött ki Ázsiában, s megbódította nemcsak egész Perzsiát, hanem az akkor ismert összes keleti tartományokat. Bevette és feldúlta megerősített városait, melyek oly vastag falakkal voltak körülvéve, hogy kocsikázni lehetett a tetejükön — a mi sehogy se sikerülhetett volna ily kis csapatnak, ha még a falak oltalmán felül százezrekre menő harcosok fölött is rendelkezhetek volna a megtámadottak. Ép így nem támadhatta volna meg az akkori művelt Keletet Sulla a maga ötvenezerre menő legionáriusaival, ha ott százezreket lehetett volna vele szembe állítani — mert hisz akkor a Nagy Sándor hadvezéreinek az utódai bírták ott a hatalmat.

Az ókor legnagyobb háborúja kétségtelenül

az volt, a melyik Augustus és Antonius között folyt, s a melynek az actiumi csata képezte a befejezését. Akkor is a Kelet és a Nyugot hegemoniája fölött folyt a küzdelem, mint most. Antonius a keleti tartományokból toborozta össze a maga hadseregét. Ázsia, Afrika szolgáltatja katonáinak legnagyobb részét, bár szolgáltak alatta európai légiók és galliai csapatok is. Augustus csapatainak javát az európai légiók képezték, közöttük sok germán, de ott voltak a numidjai könnyű lovasok is, mint a hogy a mostani francia kormány behívta az algiri zuávokat. Három világrész népei állottak akkor is szemben, hogy megvívjanak a világhatalomért. A keleti világészme maradt alul. Egy-egy részen azonban aránylag kevés volt a maihoz képest a küzdők száma. Augustusnak nem volt több 80,000 legionáriusnál, a kiket 12,000 lovas támogatott, míg hajónak száma 250 volt ugyan, de azok csak kétszoros evezősök voltak, s nem nagyobbak egy mai dereglyénél. Antonius serege sem haladta meg a százezret, csak a flottája volt sokkal nagyobb, mint Augustusé.

Ehhez hasonló nagyságú hadsereg csak a catalani sikon gyűlt megint egybe, mikor Attila azon a tájon gyűjtötte egybe a mai Reims tájékán a csapatait, a hol 1870-ben a porosz-francia mérkőzés sorsa eldőlt, s a merre felé a német hadsereg útját most vette. A hun király is Európa és Ázsia legkülönbözőbb népeit egyesítette zászlói alatt. Ott volt a fekete hun és kozár hosszú tegezével, az alán roppant lándzsájával és szarvasbőr sisakjával, a neír és bellonot, a festett képu gelon, a ki emberbőr kaczagányt viselt; ott voltak a germánok különböző törzsei, u. m. a rúgok, az Odera és Visztula mellől, a scy-ek és turcilingek, s a többi germánok réme a herulok, valamint a keleti gótok és a gepidák. Ötszázezer emberre teszik Attila hadseregének a számát az egykoruk, de vannak a kik hétszázezret mondanak. Bizonyos azonban, hogy sokszorosan kevesebben voltak. Ennyi embert, azokban az időkben, — vasút nélkül, rossz utakon — lehetetlen lett volna a mai Magyarországból Párisig vezetni és állandóan élelmezni. A mellett Attila egy a seregének megfelelő szekértáborát is vitt maga után, s a catalani csata napján is szekerekkel vette körül egész seregét. Ezek a szekerek megnehezítették a mozgást, s irtózatos nagy területet vettek igénybe. III. Napoleon nagyon érdeklődött az iránt, hogy Attila hadserege hol lehetett elhelyezve. A hely, melyet a historikusok és a katonai szakértők megállapítottak, nem elegendő arra, hogy a mondott csapatoknak fele is ott táborozhassék megfelelő szekértáborral.

A újabb korból több nagy csatának a résztvevőit ismerjük számszerűleg, s azt tapasztaljuk, hogy egészen a vasutak korzáig nagyon kis számú küzdők döntenek Európa sorsa fölött. Mikor Habsburgi Rudolf folytatta háborút a cseh Ottokárral, a morva mezei csatában 40,000 magyar lovas döntötte el az ütközetet; s Rudolf páncélos lovagjainak száma nem tett ki többet nyolcz száznál. Akkor is a szláv eszme állott szemben a germán eszmével, — s a magyarok ott voltak a németek oldalán. Páviánál az európai hegemoniáért folyt a küzdelem V. Károly német császár és I. Ferenc francia király között, s német részről nem vett benne több 29,000 embernél. Pedig oly elhatározó volt V. Károly győzelme, hogy nemcsak a francia király került hadifogságba, hanem a háború sorsa is végleg eldőlt, s évtizedekig biztosítva volt a német szupremácia.

Olyan háborúk és csaták, a melyekben száz-ekrek vettek részt, csak az újabb évtizedekben fordultak elő. De ekkor is sokkal jelentéktelenebb volt a küzdők száma, mint a mennyien most előreláthatólag meg fognak küzdeni.

Az 1870-iki porosz-francia háború alkalmával életbe volt már lépve mindkét harcoló félnél az általános védkötelezettség, tehát a nemzetek egésze állott egymással szemben. A mellett számos vasuti vonal létezett úgy Francia, mint Németországban, könnyű volt, vagy legalább is sokkal könnyebb mint eddig, nagy tömegeket mozgatni, egyik helyről a másikra vinni, és még könnyebb volt azokat élelmezni. És mégis az volt a tapasztalás, hogy magában a hábo-

rúban nem vettek részt túlságos nagy tömegek, s az egyes csatákban is, aránylag kisebb számú harcosok küzdöttek.

Az akkori francia hadsereg harcai létszáma összesen 427,000 embert tett ki, a mely öszszegből 304,000 volt a gyalogság, 40,000 a lovasság, 46,000 a tüzérség, míg 11,000 főre rugtak az utász és hidász csapatok, 10,000 re ment a szekeresek száma, s 16,000 főnyi volt a tisztikar. Ezzel szemben német részről 384,000 volt a gyalogosok, 51,000 a lovasok, 50,000 a tüzérek, 13,000 az utászok és 30,500 a szekeresek száma, míg a tisztikar 22,000 főre mentek, úgy, hogy 550,500 fegyveres volt a hadilétszám. A háborúban azonban sohasem volt együtt egyszerre ekkora tömeg. Annál kevésbé az egyes csatákban. Magában a szedáni ütközetben is, a mely pedig nemcsak ennek a háborúnak a sorsa fölött döntött, hanem talán az egész világtörténetnek a legvéresebb csatája volt, sokkal kisebb volt a harcosok száma.

Egyik részről sem ismerjük egész pontosan az adatokat. A németek utolsó pontos kimutatása augusztus 21-ikéről szól, mikor a Szedánnál később operáló csapatok létszáma 188,182 gyalogosból, 29,593 lovasból és 795 ágyuból állott. De ezek a csapatok sok veszteséget szenvedtek szeptember elsejéig a csata napjáig. A mellett magában a csatában nem vett részt a fenti kimutatásban benfoglaltó württembergi hadosztály, mely Doncherynél állva maradt, továbbá a balszárny tartalékja (18 zászlóalj) és a jobboldalon álló tartalék (12 zászlóalj és 18 üteg). Az összes résztvevő gyalogság számát így a németek 121,000 emberre s az ágyuk számát 618-ra teszik. A francziák számát még nehezebb egész pontossággal megállapítani. Wimffien, a francia hadsereg fővezére 80,000 emberre teszi az ütközetben résztvett gyalogosok számát és 320 ágyut mutat ki. Ilyformán mindössze körülbelül 200,000 gyalogos vett volna részt ebben a rettentő ütközetben.

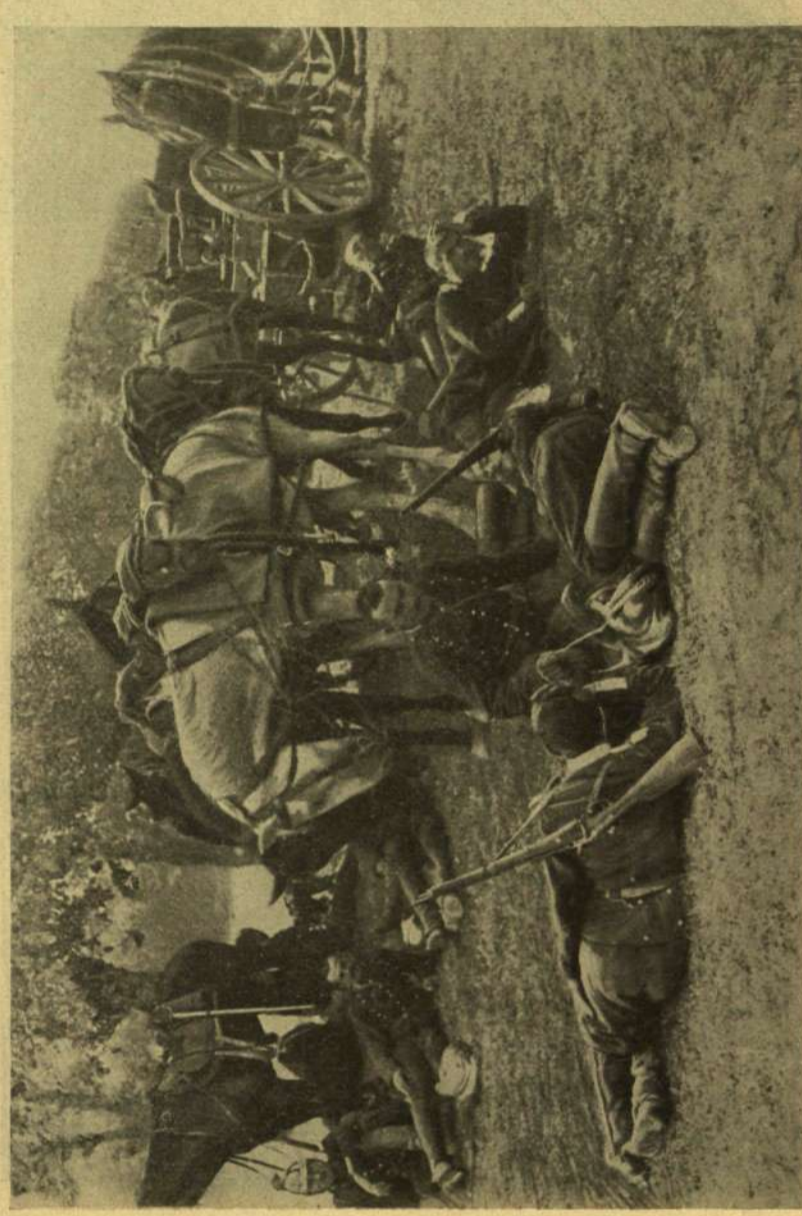
Azoknak a harcosoknak a száma sem rendkívül nagy, a kik a japán-orosz háborúban vettek részt, s legalább is nem áll arányban e két nemzetnek, nevezetesen pedig az oroszoknak katonai erejével. Az oroszok «ordre de bataille»-ja a háború kezdetén a következő létszámokat mutatja ki: 142 zászlóalj gyalogság, 74 szotnya lovasság, 54 üteg tüzérség, 3 század gépfegyver, összesen 190,000 ember kerekcszámban. A japánok ezzel szemben 156 zászlóaljat, 55 svadrony lovasságot és 114 üteget mutatnak ki az ellenségeskedés megkezdésekor, a mi körülbelül 200,000 gyalogost, 8500 lovas és 684 ágyut jelent, nem számítva bele a vartüzérséget és a nehéz taraczkokat. Természetes azonban, hogy ez a szám folyton változott. Az ellenfelek szakadatlanul küldözték magok után a friss csapatokat, még pedig nemcsak az elesetteknek a pótlására, hanem a meglévő létszám növelésére. Úgy, hogy ebben a háborúban a hadilétszám úgyszólván egyre szaporodott, nem hogy kevesbedett volna. A legnagyobb tömegek a mukdeni csata idején vonultak fel, a mikor mindkét fél koncentráltá úgyszólván utolsó emberig minden erejét.

A hivatalos kimutatás szerint orosz részről 370 zászlóalj gyalogság, 142 szotnya lovasság, és 153 üteg vett részt a mukdeni csatában. De ezek az alakulatok nem voltak teljes létszámon, egyrészt megtizedelték őket a Szandepu melletti csatában, másrészt le kell számítani a betegeteket. A porosz generálstab 310,000 emberre teszi a küzdők számát orosz részről. A japánok csak 273 zászlóaljat számoltak, de ezeknek magasabb volt a létszáma a rendesnél s az egyes századok 250 ember helyett 280, sőt 300 embert számláltak. Úgy, hogy a japán hadsereg is 300,000 embert számlált 900 tábort és 170 nehéz ágyúval, meg 200 gépfegyverrel.

Orosz részről ez volt egyáltalában a legnagyobb tömeg, melyet valaha az ország összpontosítani tudott. Ennél nagyobb hadierőt sohasem tudtak együvé hozni, a sok lakosságával folyton kérédők óriási birodalomban. A mi fölött nem kell csodálkozni, ha tekintetbe vesszük a nagy távolságokat és rossz közlekedési viszonyokat.

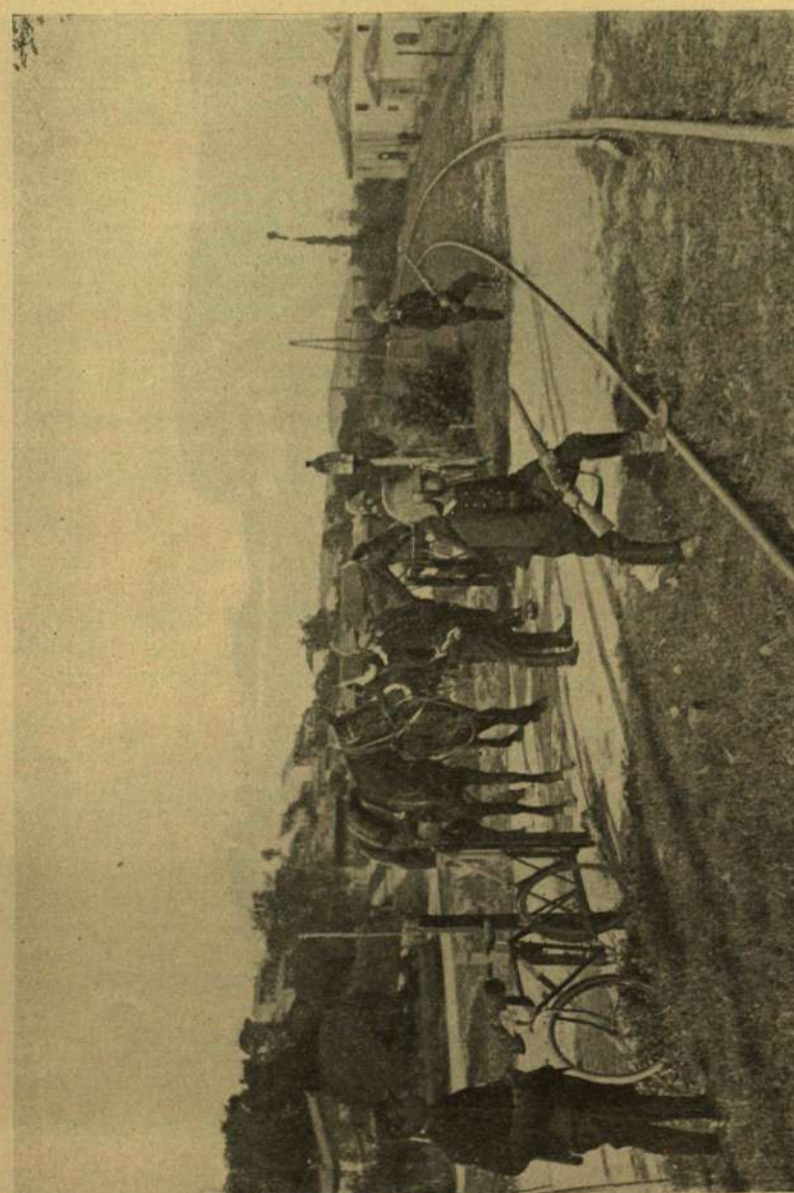

ELSZÁMLÁLÁS EGY PÁLYÁN.

TÜZÉREK.

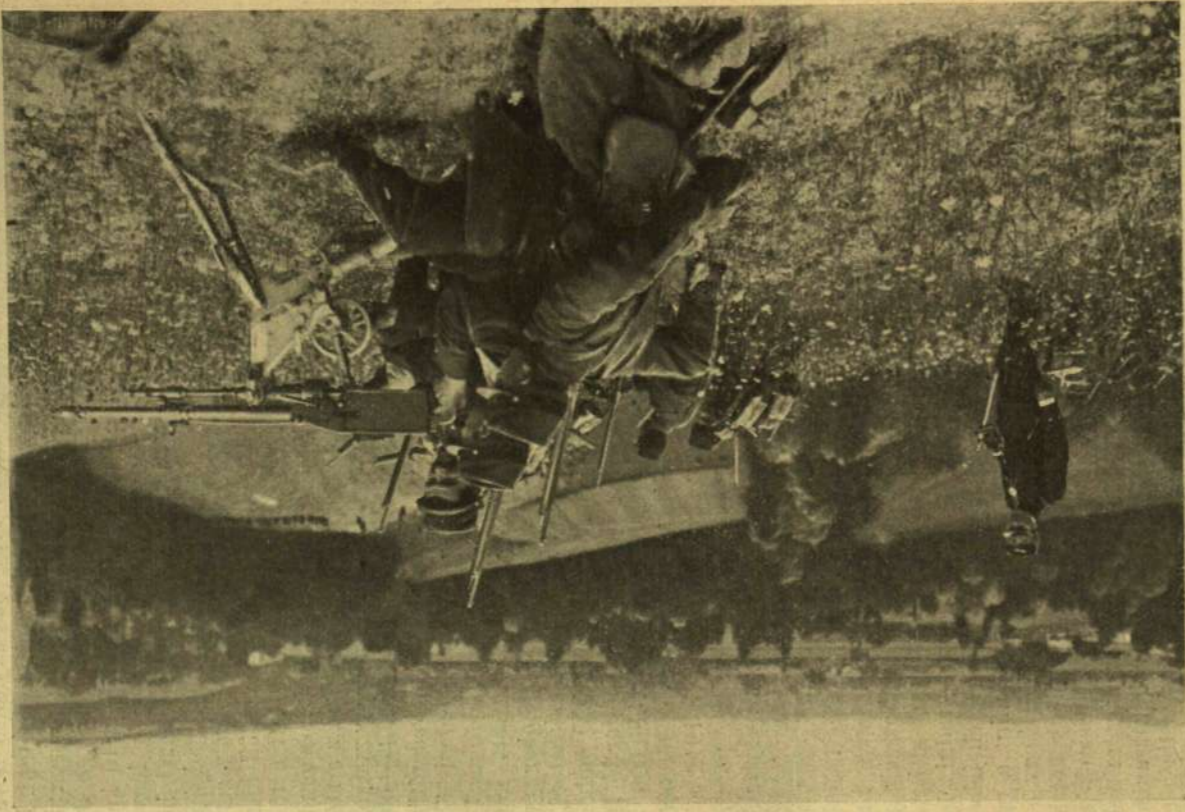
A FRANCZIA KATONASÁG.

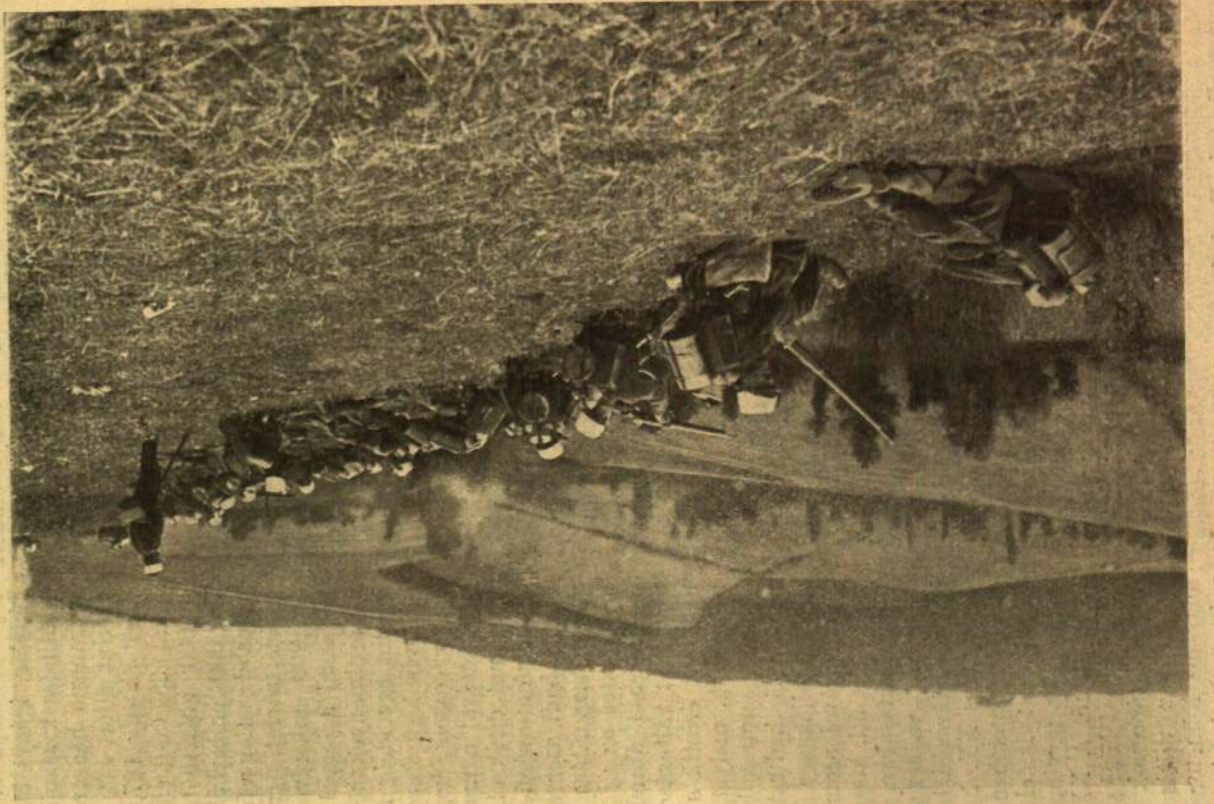
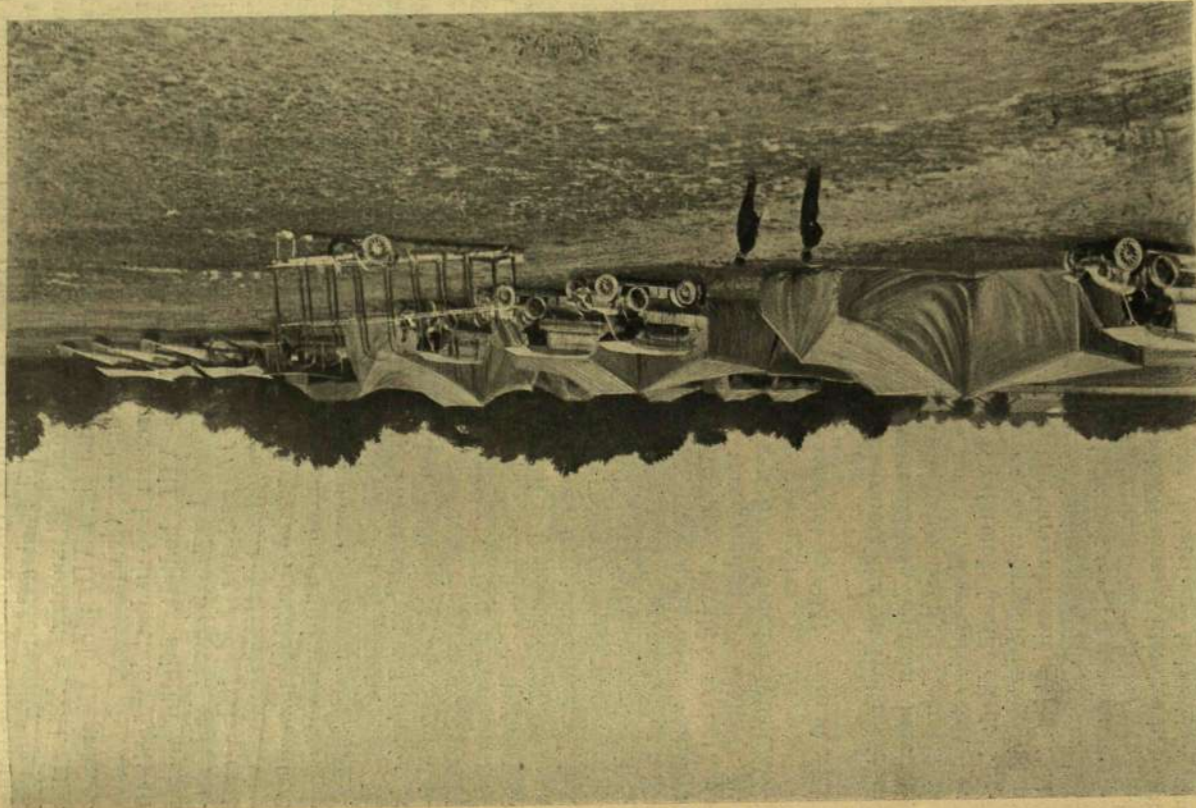
ELŐRSÖK EGY VASUTI ÁLLOMÁSON.

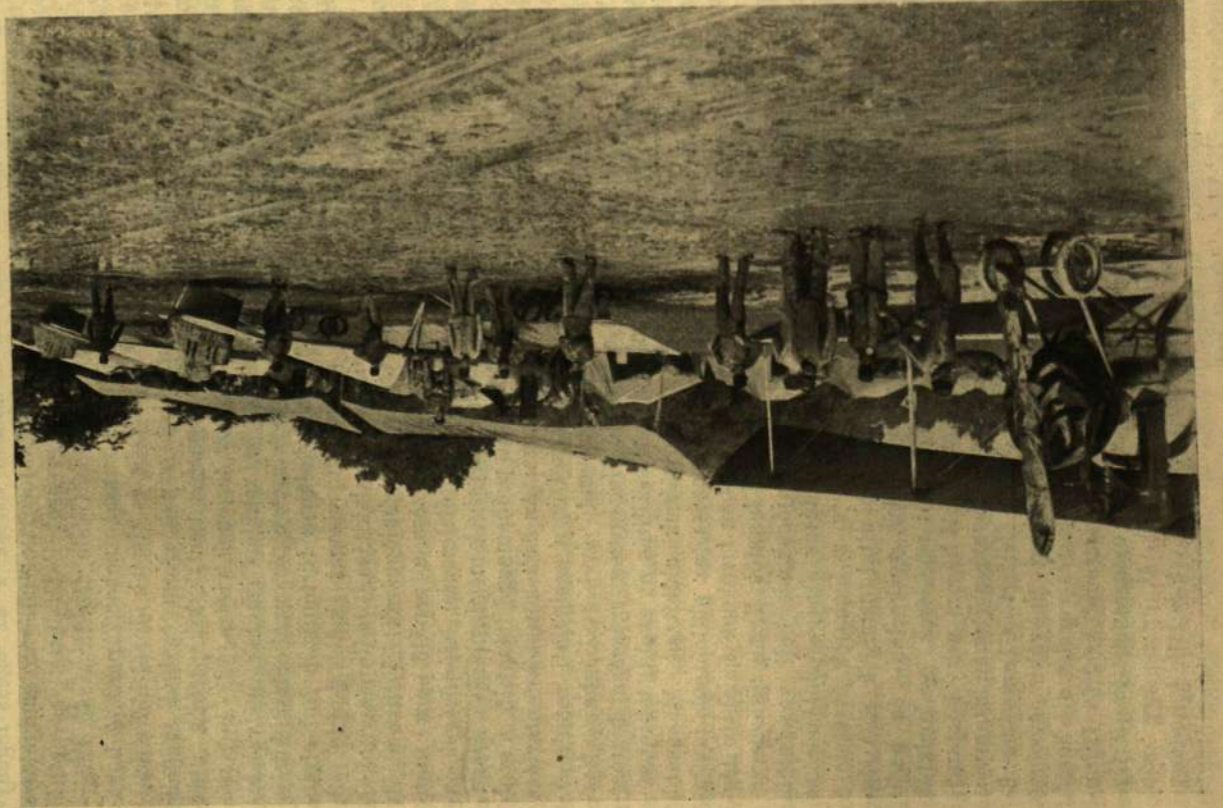
HUSZÁROK PIHENŐJE.

REPÜLŐGÉP-OSZTÁLY A TÁBORBAN.

REPÜLŐGÉP.

LOVASSÁG KÉSZÜLŐDÉSE.

HADI AUTOMOBILOK.

MOZGÓRÉSZLET A VASUTI INDÓHÁZNÁL.

BEVONULÓ KATONÁK.

A FRANCZIA KATONASÁG.

REPÜLŐGÉP.

A FRANCZIA KATONASÁG.

GYALOGSÁG TŰZELÉSE HAJONÁLBAN.

A FRANCZIA HADSEREGRŐL.*

Kétségtelen, hogy a francziák a három éves szolgálati idő visszaállításával főképpen azt a célt szolgálták, hogy a hadsereg békeleltetését növeljék s hadi készülségét jelentékenyen emeljék. Ezen megállapításra nézve meglehetősen közömbös, hogy a francia kormány elhatározását befolyásolta-e az utolsó német véderő javaslat, avagy pedig, ettől teljesen függetlenül tisztán magának az országnak tényleges állapotai idézték elő. Sokkal jobban érdekel bennünket mindenesetre az a kérdés, hogy Franciaország elérte-e és mily mértékben azokat a szándékait, melyek a hosszabb szolgálati idő visszaállításának alapul szolgáltak.

Könnyebb megérthetés és áttekinthetés végett mindenekelőtt állapítsuk meg az 1913. évi aug. 7-iki új véderőtörvényből, hogy ez valamennyi fegyvernemre nézve egyöntetűleg 28 évi szolgálati kötelezettséget állapít meg, melyből három év aktív, 11 év az aktív hadsereg tartalékjában, hét év a hadsereg tartalékjában szolgáló, kezdve azon évi október elejével, melyben a 20. életév betöltetik. A szolgálat alól csupán szolgálatképtelenek mentesíthetők. Kevésbé képesek fegyvernélküli szolgálatra állíthatnak be, honnan esetleg még fegyveres szolgálatra mehetnek át, ha megfelelőkké válnak. Az önkéntesen belépők is három évet szolgálnak; egyéves önkéntesek nincsenek. Az önkéntesen belépők maguk választhatják a csapatotestet; belépésük a 18. életév után történhet. A magasabbrendű intézetekbe (St Cyr, Ecole Polytechnique) felvett ifjak közvetlenül azért lépnek ezen iskolákba, hogy ott szolgáljanak kettőt a köteles nyolcz szolgálati évből. Minden esztendő augusztus 1-én két hónapra valamelyik csapattesthez lépnek át, hogy itt az első évben, mint katonának, a másodikban mint alisztek szolgáljanak s az öszi nagy hadgyakorlatokon részt vegyenek.

Az új törvény egyik legfontosabb megállapítása a hadsereg tényleges állományával foglalkozik. Megállapítja a számokat, melyek az egyes fegyvernemek szolgálatban levő létszámának szállni nem szabad. A legmagasabb létszám nincs megállapítva s annyi embert lehet beállítani, a mennyit a mindenkori ujonczoság előteremt. Az előbbi állapottal szemben felemeltetett a gyalogsági és vadász századok létszáma a fedezeti csapatoknál 200 emberre, az ország belsejében 120 emberre, valamennyi lovas csapaté 140 emberre, a tábori útegeké 110–140 emberre, a lovas útegeké 165 emberre, a hegyi útegeké mindenütt 140 emberre, a gyalogos tüzéségek fedezeti csapatoknál 160 emberre, az ország belsejében 120-ra. Ezen számoknál nem szabad elfeledni, hogy ezek a létszámok magasabbak, mint a német csapatok létszáma béke idejében.

A tényleges egységlétszámok alapján a különböző fegyvernemek tényleges öslétszáma meg van állapítva a törvényben; a gyalogságnál 418,458 ember, a lovaságnál 68,150, a tüzéségnél 25,295, a léghajóságnál 3307, a gyarmati gyalogságnál 25,938, a gyarmati tüzéségnél 5372, a trainnél 9207, a közigazgatási csapatoknál 14,608, összesen 674,292 ember. Ehhez még hozzá lehet számítani az iskolákat, csendőrséget stb., a mivel együtt a hadsereg teljes ereje tisztek nélkül kb. 815,000 embert tesz ki.

Ha az ember ezen most már jogérvényes törvény megállapításait összehasonlítva a kormány által előbb benyújtott javaslattal, észre lehet venni, hogy a hadügyi vezetőség követeléseit igen erősen megnyirbálták. Sőt talán azt is lehet állítani, hogy a három éves szolgálat visszaállításáról csak megszorításokkal s így is csak a jövőben lehet szó. Világosan ki van mondva ugyanis a törvényben, hogy a törvénynek visszaható ereje nincs az 1910., 1911. és 1912. évjáratokra. Valóságban az 1912-es és 1912-es évjáratok csak két évet szolgálnak, míg viszont az 1910-es évjárat csak 1913 november 7-én vált ki a hadseregből. Helyébe lépett november 15-én az 1913-i évjárat, úgy hogy a francia hadsereg azóta az 1911., 1912. és 1913-i évjáratokból áll. A törvény rendel-

kezéseiből következik, hogy az új törvény csak 1816 őszén lép teljesen életbe, mert ekkor fogják az utolsó novemberben sor alá állott évjáratot elbocsátani. De ettől az időponttól kezdve sem lesz a francia hadsereg olyan, hogy a törvényhozó gondolata szerint csupa három éves szolgálati katonából álljon. A képviselőház ugyanis lényegesen megszorította ezt a követelést azzal, hogy minden jó magaviseletű katonának szolgálata idejére 120 napi szabadságot engedélyezett. Így hát a többség nem 36, hanem 32 hónapig van csak fegyverben. Nem lehetett a törvény hozatalakor még belátni, mi lesz ennek az intézkedésnek, mely elsősorban az aratáskor hazamenni akaró földművesekre vonatkozik, a folyamánya.

Egyike a legfontosabb kérdéseknek, melyeket az új véderőtörvény felvet, a francia hadsereg jelenlegi összetétele és békeleltetése. Mult év október 1-én kifogástalan adatok szerint kiképzett katonákból fegyverben állott 240,000 ember az 1910-es, ugyanannyi az 1911-es évjáratból, 40,000 önkéntes és körülbelül 58,000 ember az alisztek és túlszolgáló alisztek állandó létszámában, összesen kerek számban 580,000 ember. Az 1910-es évjárat kiválásával 240,000 ember vált ki, kiket elsősorban az 1912-es évjárat 233,063 katonája van hivatva pótolni. Ezután, március 15-én az 1913-ik évjárat állott fegyverbe. Ennek létszámát Legrand tábornok, akkor a vezérkar másodfőnöke 175,000 emberre becsülte előzetesen, mégis 187,000-re emelkedett. A 240,000 emberből még hiányzó 53,000-et Legrand tábornok hosszabb szolgálati önkéntesekből és túlszolgáló alisztekből remélte pótolhatni. Még nem tudni, hogy számítása bevalt-e, de az önkéntesek jelentkezése kétségtelenül nagy volt, valamint a túlszolgáló aliszteké is. Ez onnan jön, hogy a hadügyminiszter az összes parancsnokok köteleességévé tette, hogy a túlszolgáló alisztek számára biztosított kedvezmények a hozamátba jöhető embereknél tudomására hozassanak. A kik pl. egyévi szolgálatra kötelezettséget vállalnak, a lönugon, el-látáson, ruhán és pótláson kívül napi egy frankot kapnak s 500 frank évi jutalmat, a kik két évre vállalnak kötelezettséget, 1100 frank jutalmat kapnak. A kik négy évet szolgáltak tényleg, igényt tarthatnak némi penzióra.

Mind ezek alapján azt lehet mondani, hogy a francia hadsereg teljes békeleltetése az idő szerint állott két évjárat 240–240,000 emberből és egy 187,000-nyi évjáratból, összesen tehát 667,000 emberből 40,000 önkéntesből, 60,000 alisztekből, összesen tehát körülbelül 767,000 emberből. Csupán 1916 őszén érte volna el esetleg a francia hadsereg a 870,000-es békeleltetést, szemben a német hadsereg 831,000 emberével. A francia hadügyminiszter azzal a joggal is fel van ruházva, hogy ha a körülmények követelik a 3. évet kitöltő évjáratot egy ideig fegyverben tarthassa.

Egyik legfontosabb következtetés az új véderőtörvénynek, hogy a legifjabb ujonczévjárat beállításával a meglévő csapattestek a magas létszámot érték el.

Nagyfontosságú intézkedések történtek az ország hadi szervezete és a gyalogság és tüzéség szaporítása tekintetében is, a mi szintén kapcsolatos az új törvényvel.

Előterében állnak a szárazföldi hadseregnél megejtett változások. Elsősorban a II. és VI. hadtestet érintik s a méziéres-i kerületre vonatkoznak, melyet a VI. hadtestből a II. hadtesthez osztottak be. Ezen új beosztás célja, hogy a II. hadtestet az előző határhadtestek sorába tolják s a VI. hadtest feladatát, mely Metz várával szemközt amúgy is súlyos feladat előtt áll, kissé megkönnyítsék. A VI. hadtest beosztásában is lényeges változások történtek, a vadászcsapatokat szaporították az összes határszéli hadtesteknél. A VI. hadtesttel szomszédos XX. hadtestnél alig történt a beosztás tekintetében változás, a VII.-nél viszont történt. Itt is elsősorban a vadászcsapatok szaporítása (gyalogsággal vegyest vagy a nélkül) feltűnő. A XXI. hadtest, melyet a VII. és XX. hadtest közé éltek be, szintén új. Ennek Legrand tábornok lett a parancsnoka.

Ezek az újítások úgy foglalhatók össze, hogy ma Németország határán 5 hadtest áll, még pedig északról délnek haladva, a II., VI., XX., XXI. és VII. E mellett a mostani be-

osztás szerint a VI., XX. és XXI. hadtest keleti vonala kisebb és inkább befelé terjedelmesek. A II. hadtest Givettől Andun-le-Romanig, a VI. Brieytől Pont a Moussonig, a XX. Pont a Moussontól Blamontig, a XXI. Blamonttól Girardmerig, a VII. pedig Girardmertől a svájci határig terjed.

Ezen első sorban levő hadtestek mögött áll az I., V. és VIII. hadtest, szintén magas állományú, úgy, hogy a francia hadseregnek 11 + 6 = 17 gyalogos hadosztálya és 4 lovas hadosztálya áll a keleti határon.

Az 5. és 6. zuávezred felállításához szükségelt 4 új zuáv zászlóalj is az új véderőtörvény következménye, ez azonban a marokkói ezredek kicserélésével van kapcsolatban.

Az új törvény következtében a tüzéség is jelentékeny módon fejlődik. A hadügyminiszter nyilatkozata szerint a megkívánt 45,000 új lóból 7000 a lovaság, 38,000 a tüzéség számára volt összevárosolódó. Ebből folyó év márcziusig 4000-et a lovaság és 16,000-et a tüzéség számára már összevárosoltak, s lehet, hogy azóta a hiányzó szám egy része is megvétel. Terve vététt minden rendes hadtestnek 144 ágyúval való felszerelése, ez a kiegészítés azonban csak a jövőben válhatott volna valóra. A tüzéség további szaporítása az öt új nehéz tüzezered felállításában látható, mely eddig a francia hadseregben meg lehetőségen el volt hanyagolva.

A francia lovaságot egyelőre nem akarják szaporítani.

Az újítások programjába, melyet a három éves szolgálat visszaállítása kapasan készítettek, a katonai léghajós-osztály reformját is beleillesztették már a harmadik két év lefolyása alatt. E reformok körül élénk küzdelem folyt le az aktív repülőtestek és a hadügyminisztérium bürokrációjá közt. Csak a mikor a francia hadsereg előző generalissimusa, Lacroix tábornok a «Temps»-ben megszólalt és a hadügyminisztériumot éles hangon megtámadta, lettek figyelmessé illettek helyen a katonai aviatika lehetetlen helyzetére és megbíztak egy parlamenti bizottságot a helyzet felderítésével. Nyolcz hónapig tartó vizsgálat következménye a következő program lett: 1. Mindazon tisztek s az egész legénység, mely a léghajósosztálynál való szolgálatra jelentkezik, egész szolgálatát ezen csapatnál kell, hogy teljesítse. Gyalogság, lovaság, tüzéség külön léghajós-szakszaktokat kapnak. A hazaengedett legénység és tisztek időről-időre szolgálati telre behivatnak. Nem szabad megengedni, hogy léghajós tisztek kiképzésük után régi csapatukhoz térjenek vissza. 2. A repülőtestek központok és repülési iskolák szétválasztása. A tanuló elméleti és gyakorlati kiképzése központi iskolában történik, a hol elméleti és gyakorlati vizsgát kell tennie. 3. A repülőtestek átalakítása, balloncsarnokok építése és állami léghajógyárak felállítása. 4. A mozgósítás szervezése, a repülő-park fokozatos kiegészítése, az élelmezési lehetőségek javítása, a tartalékegységek megduplázása, magzinok felállítása és próbamozgósítások. 5. A szolgálat szabályozása. Az összeköttetés fenntartása más csapattestekkel és a szolgálati repülések-nél szem előtti tartandó elvek. 6. Léghajós tisztek és a léghajós legénység számára biztosítandó előnyök a szállítás és zsold tekintetében. Nagyobb egységek alakítása. Magasabb tisztai állások szervezése, az előléptetés javítása. A vezető állásban levőknek is aktív léghajós tiszteknél kell lenniük. 7. Az újraszervezést gyakorlati léghajósoknak kell vezetniük. Szállítási megállapodások, megrendelések, az építés felügyelése s a léghajók átvétele a léghajósosztály tisztjei által történjen. 8. A léghajók felosztása iskola-, gyakorlati- és hadi-léghajókra. 9. Éjszakai repülések, gyakorlatok stb. Az addig fennállott három nagy központ: Versailles, Reims és Lyon, a Douai, Étampes, Verdun, Toul, Épinal, Belfort és Pau városokban levő különítményekkel nagyobb egységek foglaltatik össze és egységes vezetés alá kerül. Reims második léghajószeredet kap és Dijonban is felállítanak egy új szeredet. Pau-t léghajós iskolává alakítják át épen úgy, mint Brestet, Avord-t és St. Cyr-t is. 10. A hadügyminisztérium mellett léghajós igazgatóságot létesítenek.

TÁBORI KONYHA A TISZA KÁLMÁN-TÉREN.

A KARAGYORGYEVICSOK.

A nisi táborban, miatt ellenünk gyűjtő hadait, vajjon felidéződik-e Péter szerb királyban elszédemes ifjuságának az emléke és jutnak-e eszébe azok a szálak, melyek Magyarországhoz fűzik? Feltűnik-e lelkében az az Arany János-utcai ház, a hol apja, a trónjáról elűzött Karagyorgyevics Sándor herceg, éveken át lakott, a bokszeji mezők, a hol ifjú játékaikat űzte és az a sok magyar ember, a kivel érintkezett s a ki mind jó volt hozzá? S ha fölmerülnek benne ezek az emlékek, nem nyomja-e le szívet a büntudat, hogy mennyit vétett az ellen az ország ellen, a mely egykor apját vendégszeretetébe fogadta? Mert politikája, mely 1903 június 11-én Obrenovics Sándor és neje meggyilkolásával kezdődött, a szakadatlan bűnök sorozata volt a magyarok országa és népe ellen. A sarajevói merénylet a koronát tette rá ezekre a bűnökre; a magyar állam elleni gyűlölet és rosszindulat azóta vert fészket Szerbiában, mióta a Karagyorgyevicsok ráültek az Obrenovicsok véres trónjára.

A mióta a Karagyorgyevics név fölmerült a szerb erők homályából és történelmi szerepre jutott, mindig összeköttetésben volt Magyarországgal és nem volt a Karagyorgyevicsoknak nemzedéke, a mely ne élvezte volna valamiképpen a mi oltalmunkat vagy vendégszeretettünket. A családalapító, Kara Gyorgy, igazi nevén Crni Petrovics György, valahányszor szorult helyzetbe került, Magyarországra vonult meg. Ide menekült, mikor a török elleni első felkelés, melyben egyszerű parasztlégény sorból a szerbek vezérévé küzdötte fel magát, 1787-ben meghiusult. A II. József alatti török háborúban a mi seregünkben harcolt, Laudon tábornok vezetésével a Szerémségben, a krusodoli zárásban húzta meg magát, mikor a törökök a békét megkötötték. Az oroszok már akkor is igyekeztek a szláv összetartás nevében összeköttetést találni a szerb nemzettel, 1810-ben úgy a hogy

támogatták Kara Gyorgyét, a kit időközben a szerbek vezérré választottak, 1813-ban azonban már kiszolgáltatták a törököknek a szerb ügyet, s Kara Gyorgye rövid uralom után elkeseredve vonult Magyarországra és Ausztriába. Ha bajban volt, mindig nálunk talált menedéket és a szerb nemzet ügye a törökkel szemben ki tudja, mikor jutott volna diadalra, ha az északi határon álló hatalmas szomszéd jóakarata nem támogatja. Kara Gyorgye élete szimbolikusan mutatja a szerb sorsának a mi monarchiánkkal való összefüggését. Kara Gyorgye fia, Karagyorgyevics Sándor, mikor másfél évtizedre terjedő uralkodás után trónjáról elűzetett, szintén Magyarországra menekült. Temesváron és Budapesten lakott, magyar földbirtokos lett, a bokszeji uradalom tulajdonosa, magyar ruhában járt és sok előkelő magyar emberrel tartott ünnepségeket. Mikor Obrenovics Mihály fejedelem meggyilkolása után a bűnrészesség gyanuja alá került, a magyar bíróság kénytelen volt megindítani ellene a vizsgálatot, de kimélettel és igazságosan bánt vele.

Péter király, a kinek uralma alatt a mi ellenünk való izgatás nagyra nőtt, szintén egész ifjuságán át érezte a magyar méltányosság szellemét. Genfben és Saint-Cyrenben nevelkedett ugyan, de apja ezalatt nálunk lakott, ő is gyakran töltött családjával hónapokat Magyarországon. Nevelésében is nagy része volt a magyar kultúrának: a kiváló magyar nyelv-tudós, Podhorszky Lajos volt a nevelője és Irányi Dániel oktatta a politikai tudományokra. Attól a szellemtől azonban, a mely Szerbiában többé-kevésbé mindig megvolt s a mely Obrenovics Sándor rettenő elpusztításával őt trónra juttatta, nyugateurópai nevelése ellenére sem tudott szabadulni. A királygilkosok szelleme letörölte róla azt a hatást, a melyet a Nyugaton töltött ifjuság, a művelt nemzetek szellemének és életfelfogásának ismerete tett rá s eltörölte Irányi Dániel nemes, fenkölt és a becsület szellemétől áthatott egyéniségének hatását is.

A PATRICIUS.

Regény. (Folytatás.)

Irta John Galsworthy. — Angolból Kendeffy Katinka.

XI.

Lady Casterleynak megvolt az a kellemetlen szokása, hogy korán kelt. Az egész királyságban nem volt asszony, a ki megbízhatóbb bírja lett volna egy harmat-szönyegnek. A természet ezer meg ezer példányt mutatta be neki azoknak a csodás törvényeknek, melyekben a múlt éjszaka valamennyi csillaga, mely lehullott a sötét földre, várja, hogy a nap sugarain felkúszson az égre.

Ravenshamban pontosan hét és fényoloz között sétált a kertjeiben, s ha valahol látogatóban volt, gondoskodott róla, hogy bármi legyen is a helyi szokás, az az ő szokásainak hódoljon.

Azért mikor Randle nevű komornája reggel hétkor bement a Barbara szobaleányához s azt mondta:

— Öreg urmóm szeretné, ha Lady Babs azonnal felkelne, — nem volt különös fájdalom a leány szívében, mikor felelt:

— Utána nézek. De Lady Babs nem fog nagyon örülni.

Tíz perczelés később bement a fehérfa szobába, mely tele volt székfű illattal — a kábitó edesség templomába, melybe nagyvirágú függönyökön keresztül bizonytalanul lopózott be a nyári nap.

Barbara tenyerére hajtott arczával aludt. Vöröses haja hátrakötve, beborította az egész párnát. Az ajka szétvált, s a komorna azt gondolta:

— Szeretném, ha ilyen ajkam és hajam volna! Nem tehetett róla, gyönyörűséggel kellett mosolyognia, Lady Babs olyan szép volt! Alva még szebb mint ébren. És ennek az alvó s álomban mosolygó gyönyörű teremtesnek a látára szétfeszültek azok a földszagú virágházi párák, melyek annak a lelkében felgyűltek, a ki évek óta ebben a nem neki való levegőben

* A «Deutsche Rundschau» egy katonai szakjelentéstől eredő folyó évi cikke alapján.

ét. A szépség, melynek a csodás hatalma van, hogy felszabadítja a lelket az önzés gondolatának a korlátaitól, meglágyította a leány tekintetét, a mint meglátta, lélekzetét visszafojtva állott az ágy előtt. Barbara így alva annak az aranyos kornak volt a jelképe, melyben oly kétszereztesen hitt. Egyszer csak kinyitotta a szemét, s a leány látva megszólalt:

— Már nyolcz óra Stacey?
— Még nincs annyi, de Lady Casterley azt akarja, hogy sétálni menjen vele.
— Oh! Milyen rossz! Micsoda álmom volt!
— Igen; — mosolygott.
— Azt álmodtam, hogy repülni tudtam.
— Ugyan!

— Olyan tisztán láttam mindent magam alatt, mint a hogy most magát látom; úgy lebegtem a föld felett mint egy sólyom. Éreztem, hogy ott tudok leszállni, a hol akarok. Felsőleg volt! Tökéletes hatalmam volt, Stacey! Hátra hajtotta a fejét s újra behunyta a szemét. A félig felhúzott függöny alól beáradó napfény széles kévében esett az arcára.

A komorna agyán az a furcsa érzés futott át, hogy szeretné kinyújtani a kezét s megsimogatni azt a gyönyörű fehér nyakat.

— Ezek a repülőgépek ostobák, — mormogta Barbara; a gyönyörűség az emelkedő testben, a szárnyakban van!

— Lady Casterley már a kertben van!
Barbara kiugrott az ágyból. A Diana szobrához közel, párányi kis szürke alakként állott Lady Casterley s valami virágokat vizsgált. Barbara sóhajtott. Álmában egy másik sólyom volt mellette s valami furcsa, meglepetésszerű érzés, jóleső gyönyörűség futott át rajta apró hullámokban, a mig fűdött és iltózott.

Sietésében nem tett kalapot s útközben még a vászonruhája gombjaival volt elfoglalva, a mint a lépcsőn le, a Georgian folyosón végig a kert felé szaladt. A Galleria végén csaknem belezaladt a Courtier karjaiba.

Ó is korán ébredt. Első gondolata az volt, hogy Andrey Noelt a botrány veszedelme fenyegeti; azután észbe jutott tegnapi társa, az a fenséges fiatal teremtés, a kinek a képe megragadta s hatalmába ejtette. Elmerült ennek az emlékek a gyönyörűségébe. Ó volt a megtestesült ifjúság! Az a tökéletes lény: egy fiatal leány, a ki nem egygüny.

Mikor Barbara majdnem a karjába szaladt, azt mondta:

— A szárnyas győzelem!
A Barbara felelete ugyanilyen szimbolikus volt.

— Egy sólyom! Tudja, azt álmodtam, hogy repültünk, Mr. Courtier!

Courtier komolyan felelt:
— Ha az istenek egyszer nekem küldik azt az álmot...

A kertajtóban Barbara hátra fordította a fejét, mosolygott s kiment.

Lady Casterley, a kis Anne társaságában, a ki észrevette, hogy új dolog ilyenkor a kertben lenni, egy új virágágyat vizsgált, melynek ültetvényeit ügylátszó még nem ismerte. Mikor meglátta az unokáját, messziről kérdezte:

— Mi ez a virág?
— Nemesia.
— Sohasem hallottam róla.
— Nagyon divatos virág, nagymama.

— Nemesia? Ismételte Lady Casterley. Milyen Nemesiának a virágokhoz? Utálom a kertészeket ezekkel az ostoba elnevezésekkel. Hol a kalapod? Szeretem ezt a réczetajás színű ruhádat. Várj, nyitva van egy gomb. És kinyújtva a korához képest, bámulatosan szilárd, pókszerű kicsi kezét, begombolta a Barbara derekának a legfelső gombját.

— Viruló színben vagy kedvesem, — szólt aztán. Milyen messze van annak az asszonynak a lakása? Most oda megyünk.

— Még nem kelt fel.
A Lady Casterley szemei malicziózan csillogtak.

— Azt mondtad nagyon kedves. Egyetlen kedves, gond nélkül élő asszony sem fekszik az ágyban fénylő után. Melyik a legrovidebb út? Nem, Anne, nem jöhetsz velünk.

A kis Anne először nagyon feltűnően élesen nézett a dedányjára, aztán mondta:

— Hát... úgy sem mehetnék, mert már mennem kell.
— Nagyon jól van, hát csak indulj.

Anne összeszorította az ajkát s a következő Nemesia-ágyhoz menve, áthajolt a rácsos s egész lényével jelezte, hogy valami eddig nem látott érdekesség fedeztet fel.

— Ha! kaczagott Lady Casterley s apró, gyors lépteivel a nagy allé felé tartott.

A míg a fasonon végig mentek, folyton erdőgazdaságról beszélt, közben élesen vizsgálta a fákat. Azt mondta, hogy az erdészet, miként az építészet és sok más dolog, türelmet, hitet s odaadó munkásságot kívánt, ebben a türelmetlen másodkézből elő században azonban elveszett a művészet. Lady Casterleynek gondja volt rá, hogy a Barbara nagyapja ápolja ezt a művészetet, azért Cattonban (a vidéki birtoka) sőt Ravenshamban is érdemes volt megnézni egy fát. Itt Mouklandban rettenetesen elhanyagolták a fákat. Az például, hogy az embernek a kertjében legyen a legszebb olasz ciprus, mely angol földben él s ne gondolja jobban, — valóságos botrány.

Barbara lustán mosolygva hallgatta. Nagymama olyan mulatságos volt az ő pontosságával s nagy energiájával; a beszédmodora olyan éles és durva tudott lenni; neki, a kinek merevebb és csiszoltabb frázisokban senki sem tudta érvényre juttatni a francia nyelv finomságait — mintha elhatározta volna, hogy mindent megenged magának. És ennek a leánynak, a kit még mindig ildóztott az a gondolat, hogy repülni tud, a ki megittasulva szívta magába ennek a bűbajos nyári réggelnek az édességét, — furcsának tetszett, hogy valaki ilyen is lehet. Ekkor egy pillanatra nyugodtnak látta a nagyanyja arcát, abban a pillanatban nem volt védő s támadó állásban minden vonás; aggodalmas elszántság tükrözött rajta, mintha kétségbe vonná az élethez való ragaszkodását, — és egy olyan pillanat alatt, a mely néha minden nőnél jelentkezik, még az olyan fiatal és hódító leánynál is, mint Barbara, — végig futott rajta egy intuíció, — hirtelen szomorúságot érzett, fázott, mintha megpillantotta volna a még sohasem látott halvány kísértetet.

— Szegény, drága, — gondolta; mily szomorú öregnek lenni!

— Rátértek az ösvényre, a mely három hosszú legelőt keresztül szelve, felvezetett a Mrs. Noel lakásához. Csodásan édes volt itt kint a levegő a millió sáfrányszínű virág között, melynek minden apró kelyhében még ott vesztegelt egy-egy elkésett harmatepp; mindent betöltött a késői galagonya illata, a hárs és kőrisfák körül fénykoszorú lebegett s minden ágon madár dalolt. Ki tudott ilyenkor szomorú lenni?

Az első legelőnek a sarkában egy gesztenyeszínű kanca legett, kicsi fülét hegyezve, valami távoli hangra figyel, melynek vonzóerejét csak ő tudta megérezni. Mikor meglátta a betolakodókat, lehúzta a fülét, a szeme sarkában rosszindulatú fény jelent meg. A két nő elhaladt mellette s a kerítésen át, a második legelőn keresztül folytatta az útját. Mikor a közepe táján voltak, Barbara nyugodtan szólt:

— Nagymama, az ott egy bika!
Valóban egy hatalmas bika volt, mely eddig egy csomó bokor mögött állott. Most lassan feléjük közeledett, de még kétszáz yardnyira lehetett. Nagy vörös állat volt, hatalmasan kifejlett szűggyel és nyakkal, mely minden élő teremtmény között a nyers erő jelképévé teszi a bikát.

Lady Casterley szigorúan nézett az állatra.
— Nem szeretem a bikákat, azt hiszem hátrafelé kell mennem.

— Nem lehet nagymama, az út hegyre vezet.
— Pedig nem terek vissza! — erősködött Lady Casterley; — annak a bikának nem kellene itt lennie. Kinek hibája vajjon? Felelősségre fogok vonni valakit. Állj meg és nézz reá merően. Meg kell akadályoznunk, hogy közelebb jöjjön.

Megállottak, a folyton közeledő bikára néztek.
— Ez úgy látszik nem tartja vissza, — szólt Lady Casterley. Ne figyeljünk rá, add ide a karod kedvesem, a lábaim olyan furcsák.

Barbara átölelte a kicsi alakot, úgy mentek tovább.
— Az utóbbi időben elszoxtam a bikáktól, — mondta Lady Casterley.

A bika folyton közeledett.
— Nagymama, — szólt Barbara, menjen nyugodtan a kerítésig. Mikor túl lesz rajta, én is jövök.

— Semmiesetre sem teszem. Együtt fogunk menni. Ne figyeljünk rá, én hiszek ebben.

— Nagymama drága, úgy kell tennie, a hogy mondom. Én ismerem ezt a bikát, a mieink közül való.

Erre az ominózus beszédre, Lady Casterley élesen nézett a leányra.

— Nem megyek, — szólt; a lábaim újra egészen erősek. Ha szükséges, szaladni is tudok.
— De a bika is tud!

— Nem hagylak itt, az bizonyos — mormogta Lady Casterley. Ha a bika rosszindulatú lesz, beszélni fogok hozzá. Engem nem fog bántani. Te pedig jobban tudsz futni mint én. Ez így lesz, érted?

— Ne legyen neveltség, drága, — felelt Barbara; én nem felek egy bikától.

Lady Casterley mulattatta ez a megjegyzés s a szemében furcsa kis láng villant meg.
— Ugyan! Hisz érzem, épen úgy remegsz, mint én!

A bika alig volt nyolczvan yardnyira s őket még több, mint száz yard választotta el a kerítéstől.

— Nagymama, — mondta Barbara, ha nem megy előre, úgy a hogy mondtam; itt hagyom, s szembe megyek a bikával. Ne legyen olyan makacs! Lady Casterley feleletül átkarolta a leány derekát, s annak a vékony karnak az ereje meglepte Barbarát.

— Semmi ahoz hasonlót sem fogsz csinálni. Nekem semmi közöm ehhez a bikához, nem törődöm többet vele, egyszerűen arra sem nézek, a merre van.

A bika most ide-oda topogva közeledett feléjük.
— Ne figyelj rá, — szólt a vén asszony, a ki gyorsabban ment mint valaha.

— Most már egyenes a hely, tudna szaladni?
— Azt hiszem, libegte Lady Casterley és hirtelen úgy érezte, mintha félig felemelnék a levegőbe, mintha repülni közeledne a kerítéshez. Szuszogást hallott, aztán a Barbara hangját.

— Meg kell állanunk. Egészen rajtunk van már. Kerüljön a hátam mögé.

Érezte, hogy két kar, mely mintha visszafelé volna növe, — átfogta. Az ösztöne s egy általános puhaság azt sugta neki, hogy háttal van az unokája hátához.

— Eressz el! — libegte; eressz el!
Aztán érezte, hogy az a puhaság a kerítés felé nyomja!

— Hu! — kiáltott Lady Casterley; hu!
— Nagymama — s a Barbara hangja egészen nyugodt volt; nagymama, hallgasson, hiszen csak igazgatja ezt az állatot. Közel vagyunk a kerítéshez?

— Tíz yardnyira, — libegte Lady Casterley.
— Akkor vigyázzon!

Valami meleg izgalmat érzett, egy emelkedett, egy zuhanást — és túl volt a kerítésen. A bika és Barbara egy yardnyi távolságban egymástól, még a kerítés másik oldalán voltak. Lady Casterley meglöbögött a zsebkendőjét, a bika felnézett s a következő percben Barbara kézzel-lábbal egyszerre csúszott át a kerítésen melleje.

Egy pillanatnyi késedelem nélkül, Lady Casterley előrehajolt s megszólította a bikát:
— Gyalázatos bestia! Majd elveretlek, ne féj!

A bika gyöngéden kaparva a földet, szimatolt.
— Nincs valami bajod, gyermekem?
— Semmi, — felelt a Barbara komoly, még mindig libegő hangja.

Lady Casterley felemelte a kezét s a tenyere közé fogta a leány arcát.
— Milyen lábad vannak! Csókolj meg!

Miután egy forró, kissé remegő csókot kapott, folytatták útjukat, de a vén asszony szorosan fogta a leány karját.

— Az a bika pedig — mormogta Lady Casterley — igazi vadállat! Hogy mer asszonyokat megtámadni!

Barbara lehajolt hozzá.
— Nagymama, egészen bizonyosan nincs semmi bajja? Nem érez rázkódást?
— Ah nem.

— Nem gondolja, hogy jobb volna, ha azonnal haza mennék — persze, a másik úton?
— Világrt sem. Remélem, nincs több bika közöttünk s a között az asszony között?
— De úgy érzi magát, hogy képes vele beszélni?

Lady Casterley végig húzta a zsebkendőjét az ajkain, hogy megnyugtassa a remegésüket.

— Feltétlenül, — hangzott a felelet.
— Akkor várjon egy kicsit, drága, a mig leporolom hátul.

Miután ez is megtörtént, folytatták útjukat a Mrs. Noel házacska felé.

Mikor meglátta a virágok közt rejtőzködő házat, Lady Casterley így szólt:
— A sarkamra fogok állani. Valaki, a kire olyan jövő vár, mint Miltonra, affélet nem tehet. Én őt a miniszterelnöki székben akarom látni.

Hallva, hogy Barbara valamit mormog, megállt.
— Mi az? Mit beszélsz?
— Azt mondtam, hogy mi hasznunk van abban, ha azok vagyunk, a kik vagyunk, ha nem szerethetjük azt, a kit szeretünk?
— Nem szerethetjük! — szólt az öreg hölgy. Én nem szerelmről, én házasságról beszéltem!

— Örülök, hogy megengedi ezt a megkülönböztetést, nagymama drága!
— Gúnyolódni méltóztatol! De hallgass ide. A legnagyobb ostobaság, ha valaki azt hiszi, hogy a mi osztályunkban azt teheti valaki, a mi neki tetszik. Minél hamarabb megérted ezt Babs, annál jobb. Nagyon komolyan szölok hozzá gyermekem. Ha mint társadalmi osztály, meg akarjuk tartani a pozíciónkat, tekintetbe kell vennünk azt, a mitől ez függ; be kell tartanunk bizonyos szabályokat. Mit gondolsz, mi lenne a királyi családál, ha azt vehetnék el, vagy ahhoz mehetnének férjhez, a kit szeretnek? Ezek az orfeum-hölgyek, amerikai pénzzel, múlttal rendelkező emberekkel, irókkal, kalandorokkal való házasságok nagyon sok rosszat okoznak. Igen sokszor történik meg mostanában, pedig minden áron meg kellene akadályozni. Néhány ostoba ifjúnál, félbolondnál s ezeknél az új irányú nőknél még trüthető, de az Eustace számára... Lady Casterley újra megállt s megcsipte a Barbara karját, vagy a tiedre csak egyféle házasság lehetséges. A mi Eustacet illeti, beszélek én ezzel a jó asszonynyal s gondoskodom róla, hogy ne gabalyodjon bele mélyebben.

(Folytatása következik.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

(Ebben a rovatban mai számunktól fogva napról-napra rendszeresen és a legnagyobb gondossággal összeállítjuk a háború eseményeit; kellő kritikával, csak azokat, a melyeket a következmények hitelesnek igazoltak. Olvasóinknak azzal ajánljuk figyelmükbe új rovatunkat, hogy mintegy a háború naplóját adjuk benne, emlékeztetést az egyes eseményekre, melyek közül sok a sokféle hírek között elhomályosodik az ember emlékezetében. Hétről-hétre folytatva a háború teljes és hiteles krónikája fog e rovatból kialakulni.)

Junius 28. Sarajevóban egy Princip nevű szerb diák, miután előbb Cabrinovic bombamerénylete meghiusult, revolverrel agyonlövötte Ferenc Ferdinánd trónörökösét és nejét, Hohenberg Zsófia hercegnőt. Azonnal megindul a vizsgálat, a mely rövid idő alatt kideríti, hogy a kettős merénylet egy kiterjedt szerb összeesküvés műve s abban szerbiai katonatisztek és polgári hatósági személyek is részesek. A vizsgálat befejezése után

Julius 23-án báró Giesl belgrádi osztrák-magyar követ átnyújtja a távollévő Pasic miniszterelnököt helyettesítő Paucs belügyminiszternek az osztrák-magyar monarchia jegyzékét (démarche), a mely megállapítja, hogy a trónörökös elleni összeesküvés Belgrádban szerveztetett, hivatalos kijelentést követel a monarchia elleni szerb üzemek ellen s tiz pontban foglalja össze a monarchia követeléseit az ellene folyó igatások gyökeres megszüntetése dolgában. A válasz határidejét a jegyzék 48 órában, július 25-én esti 6 órában állapítja meg. A jegyzék egyidejűleg közöltetik a nagyhatalmakkal.

Julius 25. Pasic szerb miniszterelnök átadja Szerbia választát a jegyzékre báró Giesl belgrádi követünknek. A válasz nem kielégítő s Giesl báró a követtség személyzetével együtt elhagyja Belgrádot. A magyar és osztrák alattvalók menekülve Belgrádból s Szerbia egyéb helyeiről. Putnik vojvoda szerb vezérkari főnököt Budapest-Kelenföld vasuti állomáson, Gleichenbergből való hazautaztában elfogják.

Julius 26. Magyarország és Ausztriában kihirdetik a részleges mozgósítást. Budapest, Bécs s Magyarország és Ausztria összes városainak lakossága lelkesedve tüntet a háború mellett. A bécsi és budapesti tözsdei bezárják. Putnik tábornokot szabadon bocsátják.

Julius 27. A magyar kormány proklamációt intéz a néphez. Temeskubin közelében szerb csapatok dunai hajókról rállének a mi csapatainkra, a mieink

viszonozzák a tüzelést. Anglia akciót kezd a béke érdekében.

Julius 28. A király kiáltványt intéz népeihez s kiadja a hadizenetet Szerbia ellen. Grey angol külügyi államtitkár bejelent a parlamentben, hogy a béke megővására közös közbenjárásra hivta fel Németországot, Franciaországot és Olaszországot.

Julius 29. A király Ischlből Schönbrunnba érkezik. Tárnyalás a nagyhatalmak közt a háború Zimony-belgrádi hidat, de nem sikerül teljesen bizonyítatlanná tenniük. A tözsdeket további bizonytalan időre bezárják.

Julius 30. A dunai monitorok bombázzák Belgrád erődítményeit s azokat az épületeket, a honnan a mieinkre lőttek. A szerbek újabb kísérletet tesznek a Zimony-belgrádi híd felrobbantására, de sikertelenül.

Julius 31. Az egész monarchiában kihirdetik az általános mozgósítást. Oroszország is elrendeli a mozgósítást. II. Vilmos német császár elrendeli a fenyegető háborús veszély állapotát. Határőrvadász csapatunk Klotjevcsnál visszaver egy túlnyomó szerb támadást. Az összes államok jegybancjai főlemelik a kamatlábat.

Augusztus 1. Mozgósítják a német haderőt. Jean Jaurés, a francia szocialista-párt vezérének egy párisi kávéházban meggyilkolják. A német császár beszédet intéz a háború mellett tüntető berlini közönséghez.

Augusztus 2. Németország megizeni Oroszországnak a háborút. Orosz őrjáratok a porosz határon támadólag lépnek fel, de visszaveretnek. A francia haderőt mozgósítják. Francia aviatikusok Nürnberg közelében bombákat dobnak le. Az oroszok Eydtkuhennél átlélik a német határt, Bilderwäitchen postahivatalát elpusztítják.

Augusztus 3. Francia csapatok hadizenet nélkül átlélik a német határt. A német csapatok megszállják Czenstochova és Kalisz orosz-lengyelországi helységeket. Az Augsburg német kis czirkáló bombázza Libau orosz kikötőt.

Czenstochova a lengyelek híres ősi bucsújára helye. Itt van a magyarországi eredetű pálos szerzetes-rend egyetlen nagy kolostora, Kalisz egy kis lengyel városka a pozni határ közelében. Libau kikötő a Balti-tengerben van, az oroszok az utóbbi években erősítették meg.)

A francziák a német határon, a Schluff-szorosnál a német hadállásokra bombáztak. A francia kormány kiáltványt ad ki, melyben a békére való igyekezetét hangoztatja. Olaszország elrendeli

CZIMBALOM

Legújabb szab. acélkereszteszettel részletek. Csodálatos, tiszta és erős hang. **gramofon** gép 25 K s feljebb. — Hozzá: Felek Sári, Kistó, Réma, Barcsai, Boncz, Garasó-tól legújabb lemezek 2 korona 50 fillér.

Hegedűk világghírű mesterek há utáztatol uvoik. Türogtok, citerék, harmonikák, stb. — **HÁROK MOGYOROSSY GYULA** kir. szab. hangszerezés. Bpest, VII., Rákóczy-út 71.

Lohr Mária

(KRONFUSZ)

A főváros első és legújabb orvosi-terápiás, gyógyászati és kelmeztető gyárj intézete.

Gyár és főüzlet: **VII., Baross-u. 85.** Telefon: József 2-37.

Fiókai: II. ker. Fő-utca 27. sz. IV. ker. Eszkü-út 8. sz. IV., Kossuth-utca 14. V., Harmad-utca 4. sz. VI., Teréz-körút 29. VI., Andrássy-út 16. sz. VIII. ker. József-körút 2.

Bőröndárak és utazási cikkek.

„ Közrebocsátottuk új nagy képes **FEGYVER ÁRJEYZÉRÜNKET** „ legmodernebb típusu **VADÁSZFEGYVEREK, FLOBERTEK, PISZTOLYOK stb.** „ könyvelmes havi lefizetésre **Elek és Társa R.-T. Budapest.**

Iroda: V., Bálvány-utca 18. sz. Árnylat: VI., Andrássy-ut 1. sz.

Minden osztály külön árjegyzéke ingyen is bérmentve.

Férfi- és női fohéremek nagy választék.

Catch-Catch

az előkelő körök új sportjátéka

Külföldön óriási sikert aratott! Hölgyek és urak, fiatalok és megllett koruk kedvez, testedző és szórakoztató sportja.

Szabadban ép úgy, mint fedett helyen játszható!!

Julius Bittner
cs. és kir. udv. szállító győzész.
Reichenau, Nied. Öst.

Kérjen kifejezetten Bittner készítményt, Reichenauból, (Nied. Öst.) mert sok utánzót van.

Prospektust ingyen és bérmentve küld: **Kertész Tódor**, Budapest, IV., Szervitater; **Keszmárky és Illés**, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 12. és Dohány-utca 22.; továbbá Temesváron: **Kecskeméti Lajos** és Fiumében: **C. Oberhofer.**

Képviseltek a külföld minden nagyobb városában.

a részletes mozgósítást. Bejelent semlegességét, ugyanígy tesz Románia, Bulgária, Svédország, Törökország.

Augusztus 4. Bethmann-Hollweg német külügy-miniszter a birodalmi gyűlésben kijelenti, hogy német csapatok megszállták Luxemburgot és Belgium egy részét.

Augusztus 5. Belgium megszállására hivatkozva, Anglia hadat izen Németországnak. Német csapatok megszállják Kibarty orosz-lengyelországi határszéli községet.

Augusztus 6. Ausztria-Magyarország megszakítja diplomáciai összeköttetését Oroszországgal; kijelenti vele szemben a hadi állapotot.

Augusztus 7. Csapataink elfoglalják Olkusz és Volbrom orosz-lengyelországi városokat, a déli harcmezőn visszautasítják Vardiste Rudo bosnyák határvonalon a szerbek betörését.

Augusztus 8. Csapataink megszállják Miechovot, visszaszorítják a kozák lovasság kísérletét arra, hogy Galiciába behatoljon s egyesüljön a német hadsereggel.

Augusztus 9. A montenegróiak sikertelen támadást kísérelnek meg az Aftovác melletti God ellen. A Szigetvár cirkáló hajó elpusztítja Antivarinál a montenegrói radio-állomást.

Augusztus 10. A németek Mühlhausen közelében

megverik a Belfort felől előnyomuló francia VII. hadtestet. A német csapatok Grassynál véres csatában megverik az oroszokat; előnyomulnak Czenstochovából Petrikovo és Kaliszól Lodz felé.

Augusztus 11. A XV. francia hadtest egy előretolt vegyes dandárt a német biztosító csapatok Lagardénál megtámadták s visszavetették a parvis erdőbe.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közeli napokban: Alsó- és felső-kamenczi és nemeskötölányi Kosztrólányi Sándor, a barsi evangélikus egyházmegye felügyelője 83 éves korában, Budapesten.

Őz. LUKÁCS IGNACZÉ szül. Novák Katalin 91 éves korában, Körörszakállon. — Őz. ALMÁSSY ANTALNÉ szül. Wagner Alojzia 71 éves korában, Csömörön.

Szerkesztői üzenetek.

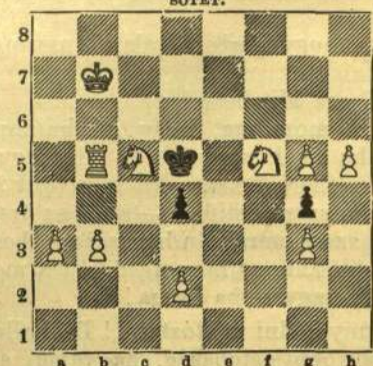
Többeknek. Lapunk utolsó száma, a mozgósítással kapcsolatos bonyodalmak következtében nem jelenhetett meg idejében s olvasóink egy részének csak késedelmesen jutott kezébe.

Kemény Zsófi. Nagyon száraz történet, nincs benne semmi a néphallada erejéből.

Vigasztaló. Eredeti gondolat nélküli ismétlése olyan dolgoknak, miket egy költő már jobban megírt s a mik úgyszólván az ő tulajdonaivá lettek.

SAKKJÁTÉK.

2913. számú feladvány L. E. Owen-től Dorpat sörét.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

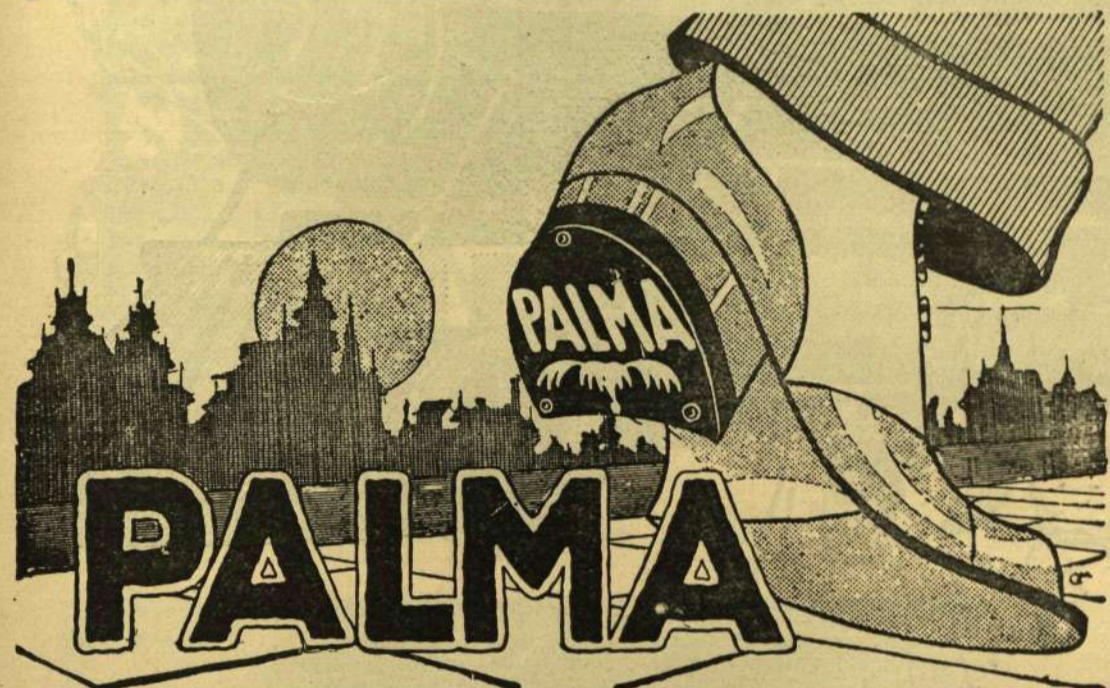
KEPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' folyó évi 30 ik számában megjelent képtalány megfejtése: Van fájdalom, melynek nincsenek könnyei.

Felolós szerkesztő: Holtzy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat Egyesület-utca 4.

Szénásy, Hoffmann és Tsa selyemáruháza csakis IV., Bécsi-utca 4. sz. július 1-től augusztus 25-ig NAGY NYÁRI OCCASIÓT rendez az összes selyemáruhában. Árak teljesen leszállítva.

GRAMMOFON és grammonlemezek óriási választékban. Készpénzítés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleléssel csekély havi részletfizetésre!!

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek ajánlják ROZSNYAI VILÁG HIRŰ VASAS CHINABORÁT

Szakszerűen készített utazási felszerelések

HELLER bőrdöcs cézgnél Budapest, IV., Kossuth Lajos u. 21. (Astoria szálloda épületében)

BADEN WIEN MELLETT. PENSION MELANIE Előkelő családi otthon legszebb felv. a főhercegi villák közelében, előkelő konyha.

KELETI I. Csak a hölgyeket érdekli! Első magyar női egészségügyi és testápolási cikkek szaküzlete

RENDELÉS NÉL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Steckenpferd-liliomtejszappan Bergmann & Co. cégtől, Tetschen, a/Elbe. egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvend, széplő ellen való elismert hatásával fogva a bőr- és szépség gondozásában való föltűnő hatásáért.

Női Felső kereskedelmi iskola POZSONYBAN. A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamartól fentartott nyilvános, három évfolyamu

Heckenast Gusztáv zongoratermei Budapest, csakis Gizella-tér 2. sz. Telefon: 1-69. DÖRR, IBACH, WERNER zongorák egyedüli képviselője.

Knuth Károly mérnök és gyáros Cs. és kir. fensége József főh. udv. száll. Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-u. 10.

ANGLO JULIUS BITTNER gyógyseresznél idegbetegségeknek eredményes használható zen tea hatása: idegnyugtató, fájdalomcsillapító, vérpumpa, gőcsölés megakadályozó, álmosító, a test-erőt és közérzetet emelő és az emésztést is elősegíti.

Carl Zeiss WIEN IX/3., Ferstelgasse 1. Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

Tábori látcsövek és színházi látcsövek. Nagy fényerősség. — Nagy láttér. UJ MODELLEK. Eredeti árakon minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők.

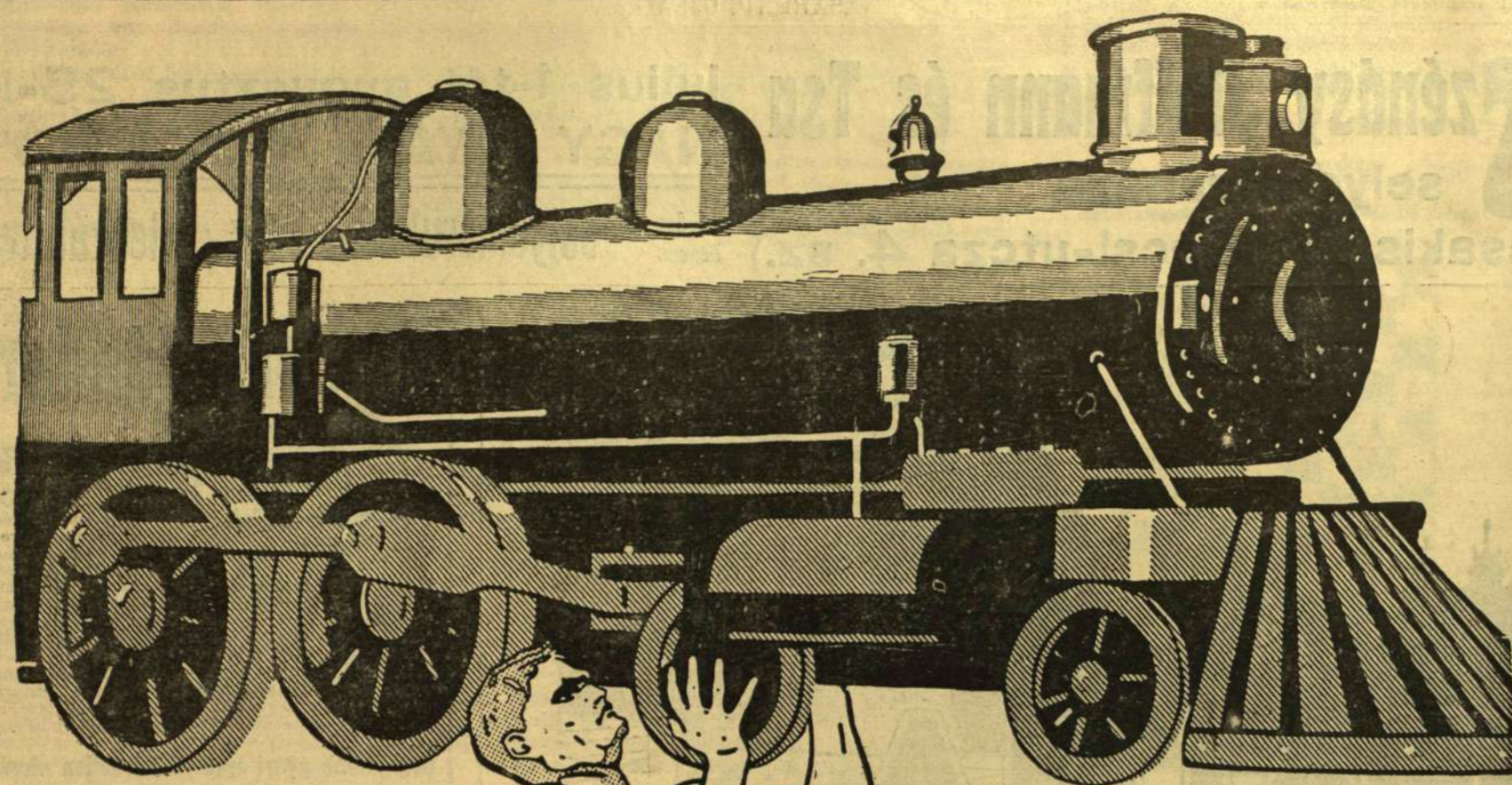
Carl Zeiss WIEN IX/3., Ferstelgasse 1. Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

NYARALÓKNAK „PRIMUS“ PETRÓLEUM-GÁZFŰZŐ Belső és külső használatra alkalmas, a legújabb típusú, a legújabb típusú, a legújabb típusú.

Kénes gyógyfürdő BADEN WIEN mellett NAGYFOKU RADIOAKTIVITÁS. 1913-ban: 32,366 fürdővendég.

POUDRE GERMANDRÉE Szépségi tilok Puder a bőr szépítésére és apólosára, tökéletesen és nemhüvelyben tapad, ideális parfüm.

Kiváló gyógyerejű kénesforrások, iszapcsomagolások: csusz, köszvény, ischias, izzadmányok, benu-nal, neuralgia, görvélykór, bőrbajok, fémmergezés ellen.

Körülbelül 16 mozdony lábai naponként

súlyával vannak az Ön
megterhelve,

ha az Ön súlya csak 70 kiló és naponként csak 4 órát jár. Egy 60 kiló átlagsúlyú **asszony** lábainak ugyanennyi járás mellett körülbelül 14 mozdony terhét kell naponként vinnie.

Egy 30 kiló átlagsúlyú **gyermek** lábainak pedig körülbelül 7 mozdony súlyát kell hordania.

E számok könnyebb ellenőrzésére a következő részletekkel szolgálunk:

Ön körülbelül 100 lépést tesz percenként, lábainak tehát percenként 100-szor kell az Ön saját súlyát emelni, előbbre vinni és ismét a földre helyezni. Ha Ön tehát egy 70 kiló átlagsúlyú **férfi**, akkor az Ön lábai egy perc alatt 7000 kiló munkát teljesítettek. Egy óra alatt tehát az Ön lábai 420.000 kiló munkát teljesítenek, ami 4 mozdony és 4 óra alatt **1,680.000**

kilogramm, a mi körülbelül 16 mozdony súlyának felel meg, ha feltesszük, hogy egy mozdony súlya körülbelül 100.000 kilogramm.

E számokból világosan látható, mily óriási megterhelést kell naponként az ember lábainak és lábizmainak elbírnok és mily hatalmas munkát kell elvégezniük és most talán mégis szükségesnek fogja tartani, hogy csökkentse azoknak a hatalmas lökéseknek hatását, melyeknek a lábizmok és az egész test, különösen a hátgerinc és az agy, minden lépésnél ki van téve.

A mai napig csak az az egyszerű, de nagyon praktikus mód vált be erre a célra, hogy a kemény, sok szeggel ellátott cipősarok helyett a lábbelit egyszerűen a kellő ruganyossággal készített «Berson» gummisarokkal látjuk el.

Nem szabad felemlítés nélkül hagyni, hogy a «Berson» gummisarkot oly minőségben gyártják, mely tartósabb a bőrnél és így a «Berson» sarok használata mellett a cipőszámlák is kisebbek.

Önök tehát nemcsak egészségi, hanem takarékosági szempontból is nagy érdeke, hogy cipőit azonnal lássa el «Berson» gummisarokkal és még egyszer hangsúlyozzuk, hogy cipőszámlájánál, vagy cipőkereskedőjénél kifejezetten «Berson» sarkot kérjen és arra ügyeljen, hogy csakis ilyent adjanak, mert csak a mi gummisarkunk biztosítja a fent említett előnyöket. Bersonművek, Budapest VII.

Berson

Gummisarok
a legjobb

34. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 23.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

A VIRUS UNITIS DREADNAUGHT.

A MI FLOTTÁNK